GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Ralf Frese
och andra berättelser

af

Halvor Grip (Nordling)

UPSALA
R. ALMQVIST & J. WIKSELL.

RALF FRESE

OCH

ANDRA BERÄTTELSER.

RALF FRESE

OCH

ANDRA BERÄTTELSER

AF

HALVOR GRIP.

(= J. Nordling)

UPSALA 1883
R. ALMQVIST & J. WIKSELL.

UPSALA 1883
R. Almqvist & J. Wiksell's boktryckeri.

INNEHÅLL:

Ralf Frese . . . . . Sid. 9.
Den gamle kusken . . . . . » 51.
Ett sländlif . . . . . » 63.
En ledsam historia . . . . . » 81.
Hvarför hon grät . . . . . » 117.
Svikna drömmar . . . . . » 127.

RALF FRESE.

Efter svenska förhållanden var det icke någon liten stad, långt därifrån; den låg vid kusten, hade ypperlig hamn, stor handel, vidsträckt sjöfart och var ett rikt samhälle. Dessutom var där en tämligen högt uppdrifven industri, det fans två mekaniska verkstäder, två tobaksfabriker, tändsticksfabrik, snickerifabrik, pappersbruk, och mer sådant. Alla dessa skilda anläggningar lågo spridda på olika håll i staden; under 6 dagar i veckan kunde man, hvarthän man än gick, höra det ideliga, jägtande larmet från deras maskiner och med hvarje andetag insupa stenkolsröken, som från de höga, svarta, bolmande skorstenarne med minsta vindflägt spred sig ut öfver staden, och som i förening med den råa lukten från sjöbodarne vid ån tycktes utgöra dess lifsluft.

Just som tornklockan slog 1 — kyrkan låg i vestra ändan af staden, inbäddad i grönt, almar och lindar — gaf ånghvisslan på aktiebolaget Brinkman & Söners mekaniska verkstad ljud med hela styrkan af sin skärande falsett, i detsamma föll snickerifabrikens bashvissla in, så efter hand den andra mekaniska verkstaden, tändsticksfabriken, pappersbruket och tobaksfabrikerna, och under de närmaste fem minuterna var där ett ideligt hvisslande och tjutande, som skulle ha bragt hvilken som hälst till förtviflan utom de goda X-stadsborna, som under åratal hade härdats därmed minst sex gånger dagligen.

Det var signal till middagsrasten; som med ett trolleri tystnade med ens de bullrande maskinerna, de stora svänghjulen saktade farten och stannade, och de långa, böljande remmarne hejdade för en stund sin rastlösa ifver.

Aktiebolaget Brinkman & Söner hade sina verkstäder i en utkant af staden, skilda från alla de öfriga, där det var godt om utrymme för det storartade etablissementet, alla dess magasiner och de små nätta arbetarebostäderna. Brinkman & Söner var en af de största och mest ansedda firmorna i denna gren i Sverige och åtnjöt i vida kretsar det största förtroende.

Ralf Frese var kassör på det Brinkmanska kontoret. Just som ånghvisslan nere i verkstaden tystnat, reste han sig från sin pulpet, torkade af pennan i håret, drog på sig manchetterna, som han alltid hade bredvid sig i fönstret, under det han skref, tog hatt och käpp och gick ut för att äta sin middag.

Som han var ungkarl och icke hade eget hushåll, åt han alla sina mål på Stadshuset, stadens förnämsta restaurant, som låg utmärkt präktigt nere vid hamnen med den alra ståtligaste utsigt öfver fjärden, som vimlade af ångbåtar och skepp af alla nationaliteter. Fadern, en gammal pensionerad kapten, bodde visserligen i staden, men fastän gubben nu var öfver 60-talet, hade han ännu ej hunnit lära att underkasta sig tvånget af en reglerad lefnadsordning; han var stark och kry — emellanåt föll det honom in att företaga små utflygter till häst — en ridhäst var den enda lyx kapten Frese bestod sig — då kunde han bli borta i flere dagar, utan att någon människa visste, hvar han höll hus, till dess han åter en vacker dag kom inridande genom en helt annan tull, än där han red ut. Sina mål åt gubben ute på de mest skilda tider och ställen, när det bäst föll honom in, ibland tre, ibland endast

två eller en gång om dagen och lefde på så sätt ett fullkomligt oberäkneligt vagabondlif, fastän han i grund och botten var en äkta hedersman med en stadgad, ja kanske allt för stadgad och omutligt sträf karaktär.

När Ralf först kom ifrån Stockholm, där han en längre tid haft anställning, och öfvertog den honom erbjudna kassörsplatsen hos Brinkman & Söner, gjorde han ett försök att bo tillsammans med fadern, ett försök, som dock efter någon tid på ömsesidig vänlig öfverenskommelse uppgafs såsom i högsta grad opraktiskt. Ralf, som var en glad och angenäm umgängeskarl, var mycket eftersökt bland kamrater och väl upptagen i stadens förnämsta familjer, fadern däremot lefde af eget fritt val ett enstöringslif, som dock aldrig blef honom enformigt; deras hvar på sitt sätt oregelbundna vanor kommo snart i kollision, och efter ett halfår hyrde Ralf en dublett för egen räkning i närheten af det Brinkmanska etablissementet.

Ralf var både till utseende och karaktär mest lik modern, som gått bort, då sonen ännu ej var fylda sju år, och af hvilken han hade ett bleknadt, men ömt och älskadt minne. Med den sträfve och egendomlige fadern hade han föga kunnat

sympatisera, men hyste dock en med vördnadsfull fruktan blandad kärlek till honom, som tilltagit med åren och faderns grånande hår. Själf var han af en vek och böjlig natur, som dock icke saknade sin energi, hvarom hans arbetsamhet och snabba karrier buro vitne, rikt begåfvad, af ett lätt och tillgängligt lynne, som i allmänhet vann sympatier, och hade redan, fastän han blott i tre års tid varit anställd hos Brinkmans, lyckats för sig vinna sina förmäns obegränsade förtroende.

Hans utseende var ståtligt. Hög, stark och bredaxlad, bar han mellan sina skuldror lätt och behagligt ett hufvud, i hvars vackra, regelbundna drag den mest oöfvade fysionomist skulle lunnat läsa hela hans karaktär som i en uppslagen bok. Ett par blåa, djupa ögon med en glans af glädtighet och lefnadslust stredo på ett underligt sätt mot de kolsvarta ögonbrynen, som genom sin sneda teckning gåfvo ansigtet ett drag af vemod, och det mörka håret. Pannan var hög och ren, näsan rak. Hade icke munnen skylts af mustacherna och helskägget, skulle man af det veka, obeslutsamma draget däromkring kunnat sluta sig till en svag och lättledd vilja.

Det påstods man och man emellan, att han trots sina rätt goda inkomster ändock lefde öfver

sina tillgångar. Det var verkligen förhållandet, att han på de två sista åren nödgats sätta sig i skuld; han älskade ett godt bord och ett glas vin till middagen, ett gladt umgängeslif, som blef honom för dyrbart; dessutom hade han ett så vekt och medlidsamt hjerta, att han aldrig kunde neka — och detta visste de väl och begagnade sig däraf — att hjälpa en kamrat ur förlägenhet, om han ock ofta nog själf fick sitta illa emellan för sin godhjärtenhet. Detta allt var likväl saker, som han tog mycket likgiltigt, tack vare sitt lätta lynne; han hade goda utsigter att om ett år eller så få löneförhöjning hos Brinkmans, och då — tänkte han — skulle lätt nog alltsammans låta klarera sig.

Aktiebolaget Brinkman & Söners affär förestods af en ingeniör Brinkman såsom verkställande direktör, den ende öfverlefvande sonen till rörelsens grundläggare. Han var en man på 50-talet, som ännu hade sin fulla ungdomskraft i behåll; han var allmänt känd och erkänd som en af vårt lands skickligaste konstruktörer och ledde det vidlyftiga företaget med sällspord skicklighet och energi. Till sitt lynne föreföll han vid första påseendet att vara sträf och stolt, men under denna hårda yta, en yta, som ofta nog var

honom till stor nytta vid det maktpåliggande värf, som var hans, klappade ett varmt hjärta, fullt af deltagande för hvarje den ringaste af hans underhafvande. Han ägde också allas deras hängifvenhet, och de sågo upp till honom med en tiligifvenhet, som var uppblandad med en mycket hälsosam portion respekt.

Det var ingen hemlighet, att många af X-stads mest firade unga skönheter i samråd med sina respektive mödrar lagt ut frestande krokar för Ralf Freses hjärta. Han var ansedd som en af stadens obetingadt angenämaste och hyggligaste ungkarlar — där var i det hela en skäligen tarflig ungherrspublik, som oftast fallet är i genuina köpmanssamhällen — och kunde hållas för ett fördelaktigt parti för hvem det vara månde. Hans kamrater hade roat sig med att efter hand göra upp alla tänkbara partin för hans räkning; än var det borgmästarns dotter, än grosshandlar X:s eller Y:s eller Z:s, som var den lyckliga.

De, som voro särskildt väl underrättade, menade dock tro på, att han redan på förhand vore bunden, och glunkade om några gamla liäsonger från stockholmstiden etc. etc.

Och de fingo rätt. I fjol somras hade Ralf Frese helt à propos fått en hel veckas permission

— en i de Brinkmanska annalerna enstaka stående frikostighet — han hade försvunnit, ingen visste rätt hvart; man undrade och funderade i tre dagar både hit och dit; den fjärde kom och skingrade ovissheten, då alla hans X-stadsbekanta öfverraskades af eklateringen af hans förlofning med Anna Ström.

Anna Ström — det var ett för det goda X-stadsfolket vildt främmande namn. Att hon var Stockholmska, det visste man nu, men hvad mer? Var hon rik? Var hon vacker? Frågor, idel frågor!

Att döma efter Ralf Frese, som såg ut som ett solsken från topp till tå, när han återpresenterade sig inom de Brinkmanska kontorsdörrarne, borde hon vara minst en prinsessa, skön som dagen och rik som Croesus.

Men hon var noga räknadt hvarken det ena eller det andra. Rik var hon afgjordt icke, därom kunde icke blifva tu tal. Hon var dotter till kassören, som varit Ralfs närmaste förman i Stockholm, nu var hon faderlös och lefde tillsammans med modern mycket knapt och indraget på hennes lilla enkepension. Och vacker? Nej, icke ens det. Atminstone icke alltid. Hon hade ett litet blekt ansigte, med fina, kvinliga, men dock energiska drag, mörkt, vågigt hår och

stora gråa, vänliga ögon. Men de, som kände henne närmare, och särskildt Ralf, visste, att ibland i dessa dunkla ögon kunde brinna en så outsäglig, förtärande glöd af ömhet, tro och tillitsfull kärlek, att hela det lilla bleka ansigtet sken upp och förklarades däraf, och att hon i sådana stunder var verkligt skön.

Och Ralf älskade hon med hela den dolda elden af sin lidelse. Han älskade äfven henne mycket, oerhördt mycket till och med efter sitt sätt; han tillbad henne, såg i henne alla tänkbara dygder och fullkomligheter personliggjorda, kände sitt hjärta öfverfullt af tillfredsställelse och glädje öfver att äga en sådan skatt och lät denna öfversvallande glädje vid alla tänkbara tillfällen helt ogeneradt rinna öfver i godtrogen förlitan på, att alla dödliga, som omgåfvo honom, skulle vara lika hågade att helt alvarligt fatta hans naiva sällhet.

När han i dag satt vid sin lamkotlett och sitt rödvin på stadshusets veranda och då och då lät blicken glida från tallriken ned på det brokiga, rörliga lifvet i hamnen, låg reflexen af en mer än vanlig tillfredsställelse öfver hans vackra ansigte. Han berättade för de vänner, som åto i samma middagslag som han, att han

från och med i morgon hade tre dagars ledighet, och att han naturligtvis ämnade tillbringa sina ferier hos fästmön i Stockholm, som han icke träffat på hela året, allt sedan de förlofvade sig. Han var ju så bunden.

»Nå, när tänker du gifta dig?» frågade hans närmaste granne.

»Ja, ser du . . .» han tvekade, och det for en skymt af skugga öfver hans ansigte, »jag lär väl allt få vänta, tills jag fått löneförhöjning och mina affärer litet upplappade — men då, då . . .!»

Han slog i ett glas rödvin, nickade åt kamraten och tömde det i ett drag.

— — — — — — — — — — — — — — —

Den kvällen Ralf kom hem från Stockholm, fann han ett lokalbref, som låg och väntade på hans bord. Han bröt det helt likgiltigt, i tanke att det var en inbjudning från någon af hans bekanta, men hade knappast hunnit kasta en blick i innehållet, förr än hans ansigte mörknade, och han blef helt blek. Det var en påminnelse från en af hans vänner, som hjälpt honom med sitt namn på en vexel å ett tusen kronor, att denna vore förfallen till inlösen inom två dagar.

»Ah, den där fördömda historien hade jag så när glömt bort», mumlade han mellan tänderna,

i det han kastade brefvet på bordet och med långa steg började gå af och an i rummet. Hvar skulle han nu i en hast taga penningar? Det var frågan, och han grubblade däröfver både hit och dit.

Det kom då också så olägligt det där, just nu när han hade satt af med så mycket penningar på resan och för knapt 14 dagar sedan betalt en annan skuld af kvartalslönen. Ett sådant nöt han varit, som icke i tid kommit att tänka på, att vexeln var förfallen, så att han kunnat styra om att få låna! Nu kunde det nog sitta hårdt inne att få penningar redan i morgon dag.

Han lät i tankarne alla sina bekantskaper passera revy, om där möjligtvis vore någon, som kunde antagas vara i stånd att hjälpa honom ut ur hans klämma. Fadern? Nej, det vore den siste han ville vända sig till med en sådan anhållan, han hade allt för stor respekt för honom och hans stränga hushållningsprinciper. Hans umgängesvänner för öfrigt voro dels sådana, som själfva nödgats anlita hans hjelpsamhet, och af hvilka han hade intet att vänta; till andra, hvilkas vilkor voro bättre, stod han själf redan förut i skuld, och det skulle vara honom ytterst mot-

bjudande att ytterligare vädja till deras medlidande. Hvad var väl att göra?

Ju mer han räsonnerade med sig sjelf, dess omöjligare syntes honom saken. Till slut började han känna sig riktigt olycklig till mods och blef nästan yr i hufvudet af grubblandet; jo, detta var just en skön hemkomsthälsning: att komma direkt ur sitt paradis i ett sådant fördömdt bryderi och ett bryderi för en sådan bagatell på det hela sedan; han blef riktigt vred, när han tänkte derpå.

Till slut, när han icke lyckades komma på det klara med sina funderingar, men väl retat upp sig sjelf, så att han kände sig nästan feberyr, beslöt han att gå till sängs och sofva på saken till morgondagen, i hopp att den då skulle gestalta sig annorlunda.

Morgondagen kom, men med den ingen ljusning i utsigterna. Han använde hvarje ledig stund att springa omkring härs och tvärs till sina vänner. Somliga stodo ej att träffa i hastigheten, andra sade rakt nej; det var omöjligt för närvarande, huru gärna de än ville, kanske hade den eller den; men hvarken den ene eller den andre hade; Frese fick förgäfves gång på gång förödmjuka sin stolthet, och slutet på det hela

blef, att han kom hem på kvällen lika tomhändt, som han gått ut på morgonen, och i ett tillstånd, som gränsade till förtviflan.

När han kommit in i sitt rum, kastade han sig fullt påklädd på sängen utan att tända ljus, fastän augustinatten redan var mörk. Tankarne, de mest missmodiga, förtviflade tankar, arbetade häftigt i hans dunkande hufvud. Själf var han så trött och slö efter dagens spänning, att det litet emellanåt föreföll honom, som om hans oroliga fantasier voro blott en dröm, en dröm, som stod helt och hållet utom honom, och med hvilken han hade intet att göra; då var han nära att, utpinad som han var, i en dödlig dvala förgäta alla sina bekymmer, men alltid, alltid, just i det ögonblick, när han tyckte sig vara som närmast att domna af, när han redan kände sömnens tunga hand lägga sig svalkande och lugnande på den brännheta pannan, for honom som en blixt den tanken genom hufvudet: »i morgon, i morgon», och han spratt upp med en rysning.

En god del af natten förflöt under denna pinsamma, vexlande strid mellan vaka, den grymmaste vaka, och sömn. Tornklockan slog kvart efter kvart, timslag efter timslag; augustimånen, som var i sista kvarteret, gick sent upp, men nu

tecknade den en blek, skimrande gata öfver golfvet ifrån fönstret tvärs öfver de gråa gångmattorna fram till stenhällen vid kakelugnen. Ralf reste sig upp ifrån sängen och började gå fram och tillbaka efter månstrimman.

Så gick han länge och rastlöst utan ett ögonblicks uppehåll och till slut nästan utan en tanke, som i en sömn, men en sömn genomväfd af feberyrningar och frosskakningar.

Med ens tvärstannade han, isad från topp till tå af en tanke, nej, icke ens en fulltänkt tanke, men skymten af en tanke, så mörk, så hemsk, att Ralf rös för sig själf därvid, som ett barn för prasslet i skogen den mörka höstkvällen. Den hade skymtat för hans ögon ett ögonblick, visserligen blott ett ögonblick, men lika fullt så tydlig, så klar, som hade den varit en genomtänkt, en länge öfverrufvad plan. Han såg sig själf, skygg, likblek i ansigtet af förskräckelse, stå lutad in i det Brinkmanska kassaskåpet och med darrande händer räkna af de tusen, de olycksaliga tusen, den fördömda bagatellen. Hahahaha!

Husch, hvarför skrattade han då så hårdt och skärande? Han kunde ju väcka upp hela huset. Hela huset! Hvad brydde honom hela huset? Lågo de icke där och sofvo, alla, alla, sofvo

lugnt och hårdt, sofvo öfver honom, under honom, rundt omkring honom, då han, han icke fick en sekund af ro, en skugga af hvila från de gnagande bekymren. Hvarför skulle de sofva? Voro de bättre än han?

Ännu en gång skymtade den hemska synen förbi hans ögon. Han såg den, såg sig sjelf, de stulna sedlarne i handen så väl i månskenet framför sig, oh, så väl. Men hvarför försvann den så snabbt? Hvarifrån kom den? Hvart gick den? »Stanna, stanna!!»

Han skrek till så högt, att det hördes in i rummet bredvid och väckte en beskedlig renskrifvare, som låg och sof därinne på sina 8 ark och sin smörgås och kopp ölost till kvällsvard. Han drog på sig nattrock och tofflor, gick ut i förstugan och knackade på Freses dörr.

»Är herr Frese sjuk?» frågade han i nyckelhålet.

»Nej, visst icke, hur så?» ljöd det helt häftigt därinifrån.

»Jag ber så mycket om ursäkt, men jag tyckte, att herr Frese jämrade sig. Jag hörde väl miste då. Godnatt!»

»Godnatt!»

Den medlidsamme grannen sof inom tio minuter, icke så Frese.

När städerskan om morgonen kom in i hans rum, låg han oafklädd ofvan på bädden. Hon var ofantligt nyfiken och ville gärna göra honom frågor, men hon vågade ej, ty fastän hans ansigte var blekt af en genomvakad natt, låg skuggan som af en hotfull sky däröfver, och ögonen brunno af en dyster eld.

Den älskvärde, muntre herr Frese! Hon hade aldrig förr sett honom sådan. Aldrig.

— — — — — — — — — — — — — — —

Vexeln blef inlöst i rätt tid. När Ralf kom ifrån banken med det olycksdigra papperet i sin ficka, var han om möjligt blekare än förut. Han mötte sin principal på gården utanför verkstaden och skyggade till, som hade han sett ett spöke.

Vexeln brände honom i fickan som eld, där han satt vid sin pulpet, lutad öfver de digra kassaböckerna; han skulle intet helre önskat än att få göra sig af med den, bränna upp den, förinta den, men han tyckte, att alla kontoristernas ögon misstänksamt och frågande voro riktade på honom från alla delar af rummet, och han vågade ej ens närma sin hand till fickan, der den låg. Ibland när han såg upp och tillfälligtvis mötte en blick, rodnade han, så att det sved

ända upp under hårfästet, och kallsvetten trängde sig ut öfver hela kroppen.

När middagssignalen ljöd, reste han sig ögonblickligen och rusade ut före alla de andra. På någon middag tänkte han ej ett ögonblick; det skulle för öfrigt varit honom omöjligt att i detta upprörda tillstånd visa sig för sina bekanta. Han skyndade direkt hem, reglade dörren omsorgsfullt bakom sig och började med darrande hand gräfva i sin ficka efter vexeln. Han öppnade kakelugnsluckorna, tände den och lemnade icke sin plats förr, än han med en djup suck af lättnad sett den helt och hållet förtäras och falla till aska.

En blytyngd föll från hans bröst: nu vore åtminstone det närmaste vitnet till hans brottslighet oskadliggjordt — så föreföll det honom. Brottslighet? Men hade han då begått något brott? Han hade ju lånat, endast lånat de tusen kronorna ur kassan, och så snart han möjligtvis kunde, skulle han betala dem till sista öret. Någon revision komme ej i fråga förr än på nya året, och då skulle allt åter vara i sin fulla ordning.

Så småningom intalade han sig själf mod och sökte öfvertyga sig om sin oskuld. Han

lyckades också återvinna sin fattning och ett något så när jämnmod, som tillät honom att under de närmast följande dagarne ånyo uppträda med en ogenerad hållning, som om ingenting passerat.

Men det gafs stunder, då han var ensam med sig själf och sina tankar, långa, förfärliga timmar under nattens tystnad, när icke ens den spetsfundigaste advokatyr förmådde dämpa samvetskvalen. Under dessa genomvakade nätter led han kval, som tärde på hans ungdomsfriskhet och den glada lefnadslusten, som blekte hans drag och släckte elden i hans öga.

Men utom den synbara, slappa mattigheten, som man tillskref någon tillfällig sjuklighet, visade han intet af sitt lidande för världen. Han var den samme, glade, skämtsamme Frese, som så gärna efter dagens arbete tömde ett glas i kamraternas lag; att hans skämt ibland var så konstladt och hans munterhet så bitter, och att han nu mera drack omåttligt — han, som alltid förr varit så återhållsam — detta var saker, som icke ens någon lade märke till.

Ja, han drack. När han märkte, att intet annat hjälpte honom att bekämpa sinnesoron, sökte han dränka den i glaset. På så sätt lyckades han kväll efter kväll döfva sig därhän, att

han viljelös sjönk i sömnens och glömskans armar och fick så njuta någon hvila, en dyrköpt hvila, det är sant, men dock en hvila.

En gång hade han kommit att tänka på fästmön och undrat, huru hon skulle hafva tagit det, om hon vetat, att hennes Ralf, hennes egen älskade Ralf, nu vore en tjuf. En tjuf! Hvad det ordet lät otäckt. Men detta hade förorsakat honom en sådan ångest, att han sedermera alltid skyggade för att låta ens en skymt af tanke löpa åt det hållet.

Ej häller skulle han haft mod att under denna tid visa sig för faderns klara, forskande blickar; bara han tänkte därpå, fick han den rysligaste hjärtklappning. För öfrigt hade kapten Frese begagnat sig af det härliga eftersommarsvädret till att företaga en af sina grundligaste ridturer.

En kväll någon tid senare, just som Ralf skulle lemna kontoret för dagen, kom ingeniör Brinkman fram och sade i lätt, flyktig ton liksom i förbigående:

»Vi lära allt få styrelsesammanträde nu endera dagen, och troligtvis komma då äfven böckerna att granskas, enär vi önska få ett öfverslag af ställningen i och för några tilltänkta förän-

dringar. För öfrigt är det ju alltsammans lätt bestyrdt, när vi ha klara papper, eller hur? — — Men hvad i all världen kommer då åt herr Frese?»

»Åh, ingenting, ingenting, jag försäkrar, bara en tillfällig svindel», stammade Ralf, som blifvit dödsblek och med sammanbitna tänder höll sig uppe efter dörrposten för att icke falla. Han återvann snart fattningen, tvang sig till och med till ett svagt leende, när han sade: »Jag brukar ha sådana där anfall ibland, det är strax öfvergående och intet att oroa sig öfver.»

Morgonen därefter kom icke Frese upp på kontoret, han hade sjuknat, sades det, och måste hålla sig hemma. Tre dagar senare sammanträdde styrelsen, och beslöts då, att granskningen af kassan skulle försiggå dagen därpå, oaktadt kassören ännu icke tillfrisknat.

Frese hade haft en svår natt. Hans städerska hade bäddat åt sig i yttre rummet och vakat öfver honom, under det febern var som häftigast. Han hade yrat vildt, slagit omkring sig med armarne och oupphörligt ropat något om ett tusen, om stöld och upptäckt. Fram mot morgonen blef han lugnare.

Nu låg middagssolen in på golfvet under

den halfuppdragna gardinen. Frese hade somnat in och sof tungt och jämnt.

»Madamen» hade varit och hemtat en portion fogel, som han sagt sig vilja äta till middagen; när hon kom åter, låg Ralf vaken. Han syntes vara mycket bättre och åt med god aptit.

När han slutat äta, och hon redde sig i ordning att slå sig ned med sin strumpstickning i yttre rummet, sade Ralf otåligt:

»Ja, madam kan gå nu; jag är mycket bättre och behöfver ingen hjälp förr än till kvällen.»

När han blef ensam, satte han sig upp i sängen och makade klockan rätt för sig på natt-duksbordet. Hon var strax 3. Till klockan 3 var revideringen utsatt, det visste han.

Han kunde ej annat än själf förundra sig öfver, att han kände sig så lugn och likgiltig. Han hade hela tiden tankarne på kontoret och hvad som där förehades, men han sysselsatte sig därmed som med en sak, som alls icke anginge honom personligen, men för hvars utgång han likvisst intresserade sig. Utgång? Ja, den var väl viss och gifven. Upptäckt, naturligtvis upptäckt.

Han följde med intresse visarnes långsamma gång på urtaflan. Nu var klockan redan half 4,

och revisionen måste ovilkorligen hafva tagit sin början. Han kunde riktigt se dem för sig, tyckte han, de beställsamma herrarne, huru de lutade sina skalliga hufvuden ihop öfver de stora böckerna, sköto upp glasögonen i pannan — alla revisorer, som lågo inom hans erfarenhet åtminstone, voro skalliga och hade glasögon — och sågo mäkta förnumstiga ut. Och huru de svettades och pustade sedan under det ovana arbetet!

Klockan blef 4, half 5, 5. Han satt ännu kvar i samma ställning med ryggen mot väggen, täcket öfver knäna, fötterna mot sängkanten och ögonen oafvändt fästade på urtaflan. Nu borde de hunnit *så* långt, nu litet längre, och nu *så*. Kanske de redan hade gjort den rysliga upptäckten och saknat de tusen. Kanske. Åhnej, icke ännu, knappast ännu.

Ändtligen dånade 6-slaget från kyrktornet. Ralf spratt till. Det var då besynnerligt, hvad det ljudet var genomträngande i kväll. Och hans klocka, som gick hela tio minuter efter, och dock hade han stält den så noga i går.

Nu *måste* de veta det, veta allt. Hvad de skulle se förfärade ut, när de kommo underfund med den oväntade balansen. Det borde vara riktigt löjligt att se dem, tänkte han.

Men så kom plötsligt den gamla ångesten öfver honom igen med gräsliga samvetskval och sammanpressningar åt hjärtat, så att han hvarje sekund väntade, att han skulle kväfvas. Ja, om han blott kväfdes, nu genast, han önskade det, vore det än aldrig så pinsamt. Sedan vore det åtminstone öfver, allt, förbi, slut.

Efter feberattacken kommo frossbrytningarna, oupphörliga frossbrytningar, som skakade honom från hufvud till fot, så att han hoppade i sängen och tänderna klapprade, fastän han stuckit täcket emellan.

Om en timme eller halfannan, när det började mörkna, gick anfallet öfver, och han steg upp och klädde sig. Han väntade besök och ville icke ligga längre. För öfrigt kände han sig nu helt kry och rask.

Han hade nyss tändt lampan och stod vid sitt skrifbord i yttre rummet, när han fick höra steg i förstugan och strax därpå en knackning på dörren. Han kände igen sin principal på tagen.

»Stig in», ropade han med en röst, som lät så klar och lugn, att den förvånade honom själf och ännu mera ingeniör Brinkman, som stod utanför.

»Ni veta ju allt», sade Frese, så snart hans förman hunnit stänga bakom sig.

»Allt». Brinkmans röst lät dof, och det låg en iskyla utbredd öfver hans ansigte.

De bägge männen tego. Det var en pinsam tystnad. Frese stod rak och stel vid bordet med nedböjdt hufvud och blicken i golfvet. Principalen betraktade honom med forskande ögon.

Slutligen brast han ut med en ton af outsäglig smärta:

»Frese, Frese, *hur* kunde ni göra detta? Hur? Svara mig, säg! Om ni visste, hvilket förtroende jag hyst för er, och hvad detta smärtar mig. Så *mycket*, så mycket.»

Det arbetade i Freses bröst, så att han trodde, det skulle sprängas, och han kände ett oemotståndligt behof att gråta, att kasta sig till denne mans fötter och tigga, tigga honom om förlåtelse. Men han gjorde det ej. Han lyfte icke sin blick, utan stod orörlig utan ett ljud, utan en skälfning.

Brinkmans upprörda ansigte stelnade med ens. Äfven han stod tyst en stund, innan han med iskallt lugn sade:

»Ni är naturligtvis från och med i dag skiljd från er plats. Och ni har endast min

mellankomst att tacka, att vi icke göra affär af saken.»

Så snart den andre hunnit utom dörren, sjönk Ralf handlöst ned i länstolen vid skrifbordet, pressade händerna för ansigtet och bröt ut i en snyftning, som kom honom att skälfva som ett asplöf.

I detsamma uppläts dörren ånyo, och Brinkman syntes i öppningen. Han talade med låg, vek stämma:

»Jag har bara en sak att tillägga. Öfverlemna er icke åt förtviflan. Begå ingen dårskap under de första intrycken af er ånger. Ni är ung ännu. Ni kan börja ett nytt lif, fjärran härifrån, på en ort där man icke känner er, där man icke frågar efter, hvarifrån eller hvarför ni kommer. Och nu, farväl! Må himlen förlåta er.»

— — — — — — — — — — — — — — —

Man hade tänkt söka hålla den olyckliga historien så hemlig som möjligt, men Freses plötsliga afskedande väckte stort uppseende, och hur det var, blef hela förloppet en offentlig hemlighet, såsom det ju alltid går i dylika fall, man må göra allt för motsatsen. Det väckte en oerhörd sensation, ingenting knappast kunde hafva

varit mera oväntadt, och under de närmaste dagarne talades i hela X-stad om ingenting annat.

Han hade umgåtts i vida kretsar och hade godt om bekantskaper. Alla dessa togo hand om historien med en entusiasm och ett intresse, som var förvånansvärdt. De af stadens ungherrar, som plägat närmare umgänge med den »olycklige unge mannen» — så kallades han nu mera uteslutande af damerna med en ruskning på hufvudet före och en djup suck af medlidande efter — dessa sågo sig nu med ens helt nolens volens förflyttade till en viss intressant och begärlig ryktbarhet, som gjorde, att de löpte omkring på gatorna med en min af viktighet och ömkande alvar och ropade åt hvarje bekant, de mötte: »Har Ni hört? Har du hört?» Ja, visst hade de hört.

»Ah, den stackars karlen, det var verkligen bedröfligt, verkligen. Kan du tänka dig, jag var tillsammans med honom senast för en vecka sedan, kunde intet märka, aldrig ett fnask. Glad och munter som vanligt. Jag kunde aldrig ha trott Frese om en sådan nedrighet — så förhärdad, tänk dig, så förhärdad — att spela sin roll så väl ända in i sista stunden. Det är afskyvärdt! Men, adjö, adjö, jag har så brådtom.»

Och så drogo de vidare hvar åt sitt håll, för att ytterligare kolportera ut den intressanta nyheten.

Fru X. och fru Y. och fru Z., som hade blifvit narrade på Frese en gång för sina »rara flickors» räkning och aldrig kunde glömma detta, skakade på hufvudet och talade:

»Ja, hvad var det jag alltid sade? Jag kunde förstå, att det skulle så gå; det var ett visst något hos den där mannen, som jag aldrig kunde med, och jag varnade ständigt Arabella (eller Sofi eller Cecilia) för honom.»

De hade visst aldrig sagt något sådant eller varnat Arabella eller Sofi eller Cecilia, men nu pratade de därom så länge och så vidt och så bredt, att de slutligen trodde det själfva.

En vecka hade gått, och man började redan tröttna på att vid alla möjliga och omöjliga tillfällen vända ut och in på den »Freseska skandalen», då till all lycka en båt seglade omkull på fjärden och dränkte en af stadens förnämsta grossörer. Man fick ett nytt samtalsämne, och Frese var glömd.

Kapten Frese hade kommit hem ifrån sin lusttur tvänne dagar efter revisionen och upptäckten. Han hade med begärlighet kastat sig öfver en bundt tidningar, som låg och väntade

på hans bord, och låg nu på soffan med pipan i mund och lampan bakom sig.

Hans gumma, som kom för att bädda, hade ett sådant märkvärdigt uttryck af ömkan och deltagande i ansigtet och såg dessutom ut, som om hon bra gärna velat tala, om hon endast vågat, och kastade litet emellan de besynnerligaste blickar af medlidsamt förstånd bort till kaptenens barska ansigte. Han kunde icke undgå att märka det och brast slutligen ut:

»Hvad skock tusan dj—r, gumma! (kaptenen svor som en borstbindare, och alltid som värst, när han menade som bäst). Hvad går hon och ser ut, som om hon hade ätit upp nådåren för räfven, för? Hur är det fatt? Hvasa?»

Gumman tummade förlägen sin förklädsfåll, slog ned ögonen och försökte klämma fram en tår, men sade intet.

»Nå, så sjung då ut, för f-n», väsnades kaptenen.

»Ja si, kapten, hm, hm» — en snyftning — »om jag bara tordes» — ytterligare en snyftning — »men jag är så rädd, att kapten, hm, hm, blir ond — blir ledsen, menar jag. Har kapten *verkligen* inte hört det?»

Han satte sig häftigt upp i soffan.

»Men så tala då, gumma, skynda dig!»

»Åh, den stackars, stackars herr Ralf! Stackars kapten! Hela staden talar ju om det, vet jag. Ä' det *verkligen* möjligt, att kapten inte har hört det, att han har mist platsen hos Brinkmans för, hm, hm» — en serie af suckar och snörflingar — »för ett tillgrepp ur kassan, säger di? . . .»

Kaptenen blef askgrå i synen och spratt upp ur soffan som en båge.

»Du ljuger, käring!» skrek han; »säg, att du ljuger.»

»Ja, herre Gud, om det vore så väl!» jämrade sig gumman.

I detsamma knackade det på dörren, en svag, försagd knackning, som ljöd som ett barns.

»Stig in!» sade kaptenen med en stämma, som rörelsen gjorde rosslande.

Ralf stod på tröskeln.

Hade icke kaptenen varit så upprörd, som han var, skulle han ögonblickligen i sonens ansigte och hela hållning kunnat läsa svaret på sitt tvifvel. Den förr så spänstiga gestalten var böjd och hopsjunken, hufvudet sänkt, anletsdragen slappa, som efter ett långvarigt tärande lidande, och blicken irrande, dunkel och beslöjad.

Nu ropade han åt honom, så snart han hunnit inom dörren:

»Ralf, Ralf! Ser du käringen, som här står, hon vågar säga mig upp i synen, en far upp i synen, att hans son är en tjuf! Hon ljuger, icke sant? Svara mig, att hon ljuger.»

Icke ett ord.

Kaptenen rusade fram, högg Ralf i armen och ruskade den, så att han skakade hel och hållen.

»Af nåd, hör du! Tala, tala, säg, att det är lögn, den svartaste lögn.»

»Det är sanning.» Det var icke en hviskning, det var en knappast hörbar flämtning, som undslapp hans läppar.

Kaptenen sjönk baklänges ned i soffan, och madamen gled som en ål ut genom dörren, glad att obemärkt kunna smyga sig ifrån detta pinsamma uppträde och ifrig att få träffa någon bekant att utgjuta sitt hjärta för.

Ralf kastade sig på knä på mattan nedanför soffan; det var en dämpad klang af det mest förtviflade vädjande till faderns medlidande, när han talade:

»Far, far — förlåt, kan du förlåta mig — *kan* du det? någonsin? svara mig, svara; hör du,

jag ber, bönfaller, tigger. — Om du visste, hvad jag lidit, oh, så outsägligt, så hemskt, — jag kan icke själf förstå, att jag icke för länge sedan slutat detta elände med en kula för pannan; många gånger har jag varit nära, haft handen på trycket, men alltid, alltid har modet svikit mig i sista stunden. Ty jag är feg. *Bör* jag lefva? *Får* jag lefva? Svara då, tala, tala — — —» hans ord förlorade sig i en konvulsivisk, högljudd gråt.

De mest skiftande uttryck vexlade i kaptenens rynkiga ansigte, medlidande, kärlek, sorg, outsäglig sorg, hårdhet, sträng, iskall hårdhet. Han satt försjunken i en domning, viljelöst öfverlemnad åt sina egna tankars svindlande virrvarr, och hörde icke ett ord af sonens klagan. Slutligen reste han sig upp samtidigt med Ralf.

En hård, tillkämpad beslutsamhet låg som en isskorpa öfver hans ansigte, då han talade:

»Är du min son? Nej, det är du icke. Du har aldrig varit det och skall aldrig bli det. Är det detta jag lärt dig? detta jag har fostrat dig till? Är det på så sätt du hedrar din moders minne, din fromma, kärleksfulla moders? Vanbördig! Jag förnekar dig. Jag är ej din far. Gå, kom aldrig åter för mina ögon!»

Ett sista rop undslapp den arme Ralfs läppar, ett sista, hjärtslitande skri, i hvilket hela det oerhörda djupet af hans förtviflan, af hans kval samlade sig som i en dödsrossling:

»Fader, fader!»

Det ryckte spasmodiskt i kaptenens gråa mustacher och kring ögonen, men han vände Ralf helt kallt ryggen, gick med tunga steg in i det inre rummet och slog dörren i lås.

Han släckte ljuset och fälde ned rullgardinen. Ingen dödlig skulle få se kapten Frese gråta.

— — — — — — — — — — — — — — —

Dagen därefter fick Ralf ett bref från fadern med inneslutna 2,500 i riksbankssedlar, och som för öfrigt löd som följer:

»Ännu ett sista ord talar din fader till dig. Res till Amerika. Börja ett nytt lif. Sök glömma det förflutna och vinn framtiden. Jag vet icke, om du under dessa förfärliga dagar egnat din fästmö någon tanke. Ännu är hon väl knappast underkunnig om hvad som timat, och det är så godt, att hon fortfarande sväfvar i okunnighet därom. Åtminstone tills vidare. Tids nog kommer sanningen fram till hennes öron. Hvarje förbindelse er emellan är naturligtvis för alltid omöj-

liggjord. För din skuld till Brinkman & Söner behöfver du ej vidare bekymra dig. Den har jag redan gått i författning om att betala.»

Brefvet var skrifvet med stadig stil, så stadig till och med, att Ralf tydligt såg, att den var sökt.

— — — — — — — — — — — — — — —

Ralf Frese skulle resa till Amerika.

Han hade begagnat tiden väl för de få tillrustningarna till resan. Att börja med hade han icke vågat visa sig ute på gatorna förr än efter mörkrets inbrott, af fruktan att möta någon af sina bekanta, men som han var tvungen att göra åtskilliga uppköp och anordningar för sin resa, bar han slutligen våld på sina känslor och tillkämpade sig nog mod att själf uträtta det nödvändigaste. Han rusade fram som en pil efter gatorna, valde om möjligt de minst trafikerade, rekognoscerade vid hvarje hörn och klämde sig fram tätt efter husväggarne med sänkta ögon. Icke dess mindre tyckte han sig ibland känna en bekant blick, som frågande såg efter honom, då brände honom marken under fötterna, och han längtade med ängslan efter den dag, när han skulle få vända ryggen åt sitt gamla hem och sitt gamla lif.

Det var dagen före afresan, en härlig, solvarm höstdag. Det var Ralfs mening att morgonen därpå gå om bord på »Odin», ett stort ångfartyg, som gick direkt på Hull, och som skulle lyfta ankar redan klockan 5.

Han tillbringade förmiddagen med en promenad ut till kyrkogården, som låg utom staden vid ån i de täckaste omgifningar. Hösten, som i år varit ovanligt skonsam, hade ännu icke beröfvat de stora lindarne deras bladverk, ehuru det skiftade i det grannaste rödt och gult efter frostnätternas skärpa. Solljuset spelade varmt och gladt in mellan grenarne, målade blommor i sandgångarne och gaf grafvarnes vissnade kransar en förrädisk, ungdomlig färg. Gråsparfvarne sladdrade muntert på järnstaketet, och likhuset, som var nyrappadt, lyste grant i ögonen. Ur dess öppnade portar doftade det starkt af färskt granris, golfvet var nyströdt på morgonen, och just som Ralf gick förbi, var kyrkogårdsvaktaren sysselsatt att damma den förgylda ramen till en härlig oljefärgstafla af Winge, framställande uppståndelsen, som hängde på den kalkade fondväggen.

Han satt länge på den lilla grönmålade träbänken vid moderns graf och lät sina tankar

flyga vida omkring. Det var kanske sista gången han någonsin skulle sitta där med den lilla vårdade kullen för sina ögon och känna doften från cypressen, som han själf vattnat så många gånger som pojke, och stafva sig till den halft utplånade inskriften i det lilla korset af huggen granit: »Åt en älskad maka och moder, en sörjande make och son reste det till åminnelse.»

Det göt sig en sådan hugsvalande, underbar ro öfver hans lemmar, medan han satt där, en ro, sådan han icke känt på länge, ack, hur länge! och som stärkte och vederkvickte honom märkbart.

Innan han gick, bröt han en kvist af cypressen, den han noga gömde i sin plånbok.

Det var på aftonen; skymningen hade redan fallit på. Ralf hade icke tändt ljus, utan satt i sin länstol försjunken i drömmar.

Allt var färdigt till resan, den sista boken, det sista plagget ordentligt nedlagdt, ingenting glömdt, som kunde hafva något värde som minne från hemmet och en svunnen lycklig tid. All hans packning var just nyss nedsänd till ångbåten.

Det var många vexlande, smärtsamma, vemodiga tankar, som trängde sig på honom i kväll,

när han stod i begrepp att kanske för alltid lemna bakom sig allt, hvad han dittills älskat, alla förhållanden, under hvilka han tills nu lefvat, för att fresta ett nytt, obekant lif med nya mödor, nya faror och nya sorger. Det var ett hårdt öde att som han ha förverkat fädernesland, faderskärlek, sina umgängesvänners aktning, sin framtid vid en älskad kvinnas sida och nödgas fly, fly ensam, öfvergifven, utan ett afsked, utan en vän. Men tyvärr, all hans olycka var självförvållad. Den var det rättmätiga straffet, grymt, men konsekvent, för ett brott, begånget i ett ögonblick af svaghet, en svaghet, för hvilken han nu gick att sota med en hel lefnads lycka.

Om han åtminstone ännu en gång — innan det för alltid vore för sent — fått uppfånga en blick ur Annas gråa, brinnande ögon, fått trycka hennes hand till afsked och taga minnet af hennes sista ord med sig öfver oceanen. Det hade varit en tröst, en lisa i smärtan! Men ack, det vore en lisa, som han ej förtjänat, och som ej skulle bjudas honom. Ännu hade icke underrättelsen om hans nesa träffat henne, men den skulle tids nog komma, komma som en blixt från helklar himmel, krossa hennes barnatro, hennes lycka, hennes kärlek, för att ur ruinerna af en

grusad sällhet låta växa förakt, kanske hat, ett hat lika vildt, som kärleken varit förtroendefull och djup. Ah! det var förfärligt att tänka sig detta, att se det paradis, han fläckat med sitt brott, och hvars portar för evigt stängts bakom honom, skymta i ett oupphinneligt fjärran och framför sig ett ökenland, ett lif af ånger, arbete, försakelse och ensamhet.

Faderns ord: »hvarje förbindelse er emellan är naturligtvis för alltid omöjliggjord» kommo honom oupphörligt i tankarne och ringde honom som en dödsdom i öronen. Naturligtvis! För alltid. Grymma sanning!

Han spratt till. Hade han hört rätt? Det lät, som hade någon tagit i dörrvredet lätt och tvekande. Han hade icke hört några steg i trappan eller förstugan, och allt vore väl ett misstag. Han reste sig emellertid — det var fullt mörker nu — och tände ett ljus, som han ställde på bordskanten. Det brann illa och lyste i en liten krets, som endast kom mörkret för öfrigt i rummet att se dubbelt tungt ut.

Nu knackade det tydligt på dörren, häftigt och oroligt.

Han gick fram och öppnade. En smärt, väl påklädd kvinnoskepnad trädde fram i ljuset.

Det var Anna.

Ralf studsade tillbaka.

»Du här?» hviskade han.

»Ja, jag är här.»

Han tvekade och bleknade.

»Men hvad i all verlden har kunnat föra dig hit *nu*, just nu? Svara, skynda!»

Hon ansträngde sig för att göra sin röst så lugn som möjligt, men den darrade dock märkbart, när hon tog ett steg fram i ljusskenet och svarade:

»Jag känner allt. Och jag har kommit för att säga, att jag följer dig till Amerika.»

Ralf blef purpurröd och slog ned ögonen, men strax derefter lyfte han åter upp dem, såg henne stadigt i ansigtet och sade:

»Följer mig? Det är omöjligt! Det är vanvett!»

»Jag är besluten», sade hon enkelt.

»Men vet du då icke, att jag går till mötes ett lif af strängaste arbete, af försakelse, kanske nöd och faror? Vet du icke, att jag har att kämpa emot jättestora svårigheter, ovana förhållanden, ett ogästvänligt folk, där endast framgång och kraft ha något att betyda, och svaghet och lidande förmå intet? Vet du icke, att för en kvinna ge-

stalta sig alla dessa svårigheter tiofaldt mera hotande, förkrossande, förintande? Du yrar. Allt detta är omöjligt.»

»Ingenting är mig omöjligt», hon talade ifrigt, »utom att låta dig fara ensam, ensam utan en vän, ett stöd. Allt är ordnadt, min packning är om bord, och intet står att ändra. Jag vill vara i din närhet. Jag vill se dig, äga dig, trösta dig i sorgens stund, stöda dig i farans. Skall icke ett så stort land äga att bjuda rum och verksamhet för oss bägge så väl som för dig ensam?»

»Vet du icke», vidtog han, »vet du icke, att jag är en brottsling, en usling, ovärdig din kärlek, din aktning, som flyr under tyngden af ett skuldbelastadt samvete, förbannad och biltog? Vet du icke, att du, i och med den stund du ställer dig vid min sida, gör dig till kamrat, till vän, till hustru åt en tjuf, och att du skall drabbas af verldens dom, oförvälladt, men just därför så mycket mera bittert?

Han talade med feberaktig ifver, med en underlig klang af bön i rösten och en ängslig, förtviflad fråga i blicken, som motsade hans ord.

»Jag vet det», hviskade hon, »men det ges ingen makt i verlden, som kan bringa mig att afstå från mitt beslut.» Hennes läppar rörde

sig nästan ljudlöst, men Ralf uppfattade hvarje ord.

Där hon nu stod i det dunkla skenet från det enda ljuset, till hälften i skuggan, men med ansigtet klart belyst, med ett drag af hårdaste beslutsamhet omkring munnen och ett par ögon, som mot det mörka håret och det bleka ansigtet stucko af genom en öfvernaturlig glöd, var hon af en sällsam, majestätisk skönhet. Det sublima i hennes kvinliga uppoffring grep Ralfs hjärta med hänförande makt, en obetvinglig känsla af djupaste vördnad, af förkrossad dyrkan strömmade genom honom, och han tröcks oemotståndligt ned vid hennes fötter, slog armarne om hennes knän och brast i gråt.

Då böjde hon sig ned öfver honom, reste honom åter upp, så ömt, så varligt, så mildt, mera som en moder än som en älskarinna, och sade sakta, nästan med en hviskning:

»Ralf, var en *man*. Glöm ej, att detta är dagen före striden.»

DEN GAMLE KUSKEN.

I tretio år hade han tjänat som kusk vid herrgården.

I tretio långa år hade han varit oinskränkt herskare i det gamla ärevördiga stallet där nedanför terrassen på sidan om trädgården, den där gammalmodiga, trefliga bygnaden med det höga, spetsiga tegeltaket, de små blyinfattade, gröna glasrutorna och de stora lummiga lindarne framför, som skymde dess åldriga och litet skröpliga elegans för alla blickar från trädgården och slottet.

Fastän han var så gammal och van, var det ej utan, att hans hjärta klappade litet fortare af stolthet, för hvarje gång han drog på sig det blåa, fina livréet med de blänkande knapparne med grefvevapnet och klättrade upp på den höga

kuskbocken. Än var det grefven, som skulle till staden, än skjutsade han grefvinnan till kyrkan — grefven hade icke varit i kyrkan på den dag, han mindes — eller ock följde han »unggrefvarne» på deras ridturer omkring i nejden.

Han var en riktig sådan där gammaldags, hederlig kusk, som älskade sin syssla mera än sin nästa och sina hästar mera än sig själf. Han var ogift och bodde aldeles för sig själf nere vid stallet, men där hade han sällskap nog. Där voro nu först Kastor och Pollux, de gamla vagnshästarne, som han själf hade dragit upp vid gården, själf hade gifvit namn, själf kört in och skjutsat med i ur och skur i fjorton års tid, och dem han särskildt favoriserade, som vore de hans egna barn. Så funnos där unghästarne, som grefven köpte från Strömsholm för ett par år sedan, och hvilka nu mera i allmänhet fingo ersätta de gamla framför ekipaget, så var det grefvens ridhäst, ett sådant där ömtåligt fullblod, som måste lindas med mattor från öra till hof, så snart det smälde till och blef aldrig så litet kallt, som skulle motioneras efter klocka, äta efter klocka, sofva efter klocka och med ett ord lefva som ett väl regleradt kronometerur, och alra sist de bägge unggrefvarnes ridhästar.

Lans — så hette vår kusk, ty han hade varit dragon i sina yngre dar — hade alltid varit känd som en skicklig körsven och god beridare. »Hennes nåd» tordes aldrig åka, om icke han körde, det hade hon sagt, det visste han, och den saken gjorde honom mycket stolt.

Men nu började han blifva gammal och grå, han hade gikt i alla leder, och hans ögon voro klena. Icke dess mindre höll han sig rak och styf på kuskbocken och hästryggen, ryktade sina hästar och skötte sin syssla med lust och ifver.

Men en dag, han visste knapt själf, hur det gick till, hände honom något, som icke hade händt på tretio år, sedan han gick i körskolan i verlden och hade göra med en mycket vild och bångstyrig hingst. Han skjutsade grefven ned till tingshuset och hade unghästarne för, men rätt som de kommo nedanför backen, där vägen svänger af så tvärt åt ån, så skyggade den ena af hästarne, kastade åt sidan och — krasch! där låg hela ekipaget, grefven, Lans och hästarne i diket.

När de väl kommit på benen igen, fått upp hästarne och vagnen, och det visat sig, att ingen egentlig skada hade skett, gjorde Lans ställningssteg framför grefven och väntade tyst och för-

krossad den skur af förebråelser, han beredt sig på. Men grefven svor icke — han svor aldrig, det är icke »comme il faut» — han bannade icke, han sade ej ett ord, han bara såg på Lans — men, Gud! så han såg — och så steg han in i vagnen. Den stackars kusken klättrade upp på sin kuskbock med ångest och ängslan, ty han visste ej, hur han skulle förklara sin herres saktmodiga beteende.

Allt ifrån den dagen var det, som om Lans kände oväder i luften. Han visste icke rätt, hur det var; grefven nämde aldrig ett ord om den olyckliga turen; men Lans hade svårt samvetsagg och var bekajad med onda aningar. Tänk, om han skulle blifva skild från sin plats! Det vore det rysligaste, som skulle kunna träffa honom, ty den sysslan var hans lif, och sina hästar älskade han mera än eget kött och blod. Men nej, det var icke möjligt. Ännu fick han väl gå med några år!

En dag — det var på höstsidan — fick Lans bud, att grefven ville tala med honom, och att han skulle gå upp på slottet. Kusken höll just på att rykta sina hästar, han hade knackat upp de vanliga strö-ränderna spilta efter spilta framför på stallgolfvet; ännu voro gammelhästarne

kvar, han sparade alltid sina gunstlingar till sist, då han tyckte sig ha bäst tid att klappa och smeka dem mellan »skraporna». Lans blef så perplex, att han tappade ryktborsten. Grefven »tala vid honom». Det hade han knapt gjort personligen på år och dag, och han mindes ej, att han på de sista tio åren varit in till grefven i hans rum på »slottet». Det klack riktigt till i honom af förskräckelse, och hela stallet dansade rundt för hans ögon, ty han anade blott allt för väl, hvad som komma skulle.

Inom fem minuter hade han snyggat upp sig litet och stod butter och förlägen på den mjuka mattan innanför dörren till grefvens arbetsrum. Grefven halflåg på soffan med cigarren i mund och fullt med tidningar strödda omkring sig på golfvet. De tunga, mörka gardinerna voro igendragna för solen, och blott en smal strimma silade sig mellan fransarna, gled ut öfver skrifbordet, den stoppade länstolen och det varma, blommiga mönstret på brysselmattan.

»Hör nu, min käre Lans», började grefven och knäpte försiktigt askan af sin cigarr, »jag ville bara nämna, att jag sett mig om efter en ny kusk. Lans börjar bli litet gammal nu, ska' jag säga. Den nye kusken kommer i morgon

och får väl genast öfvertaga sin syssla. Jag hoppas, att Lans stannar vid gården, vi hitta alltid på något att sysselsätta honom med» — och så stack han sin cigarr i munnen och började röka.

Lans stod där som träffad af blixten och bara stirrade framför sig på golfvet. Ja, nu var hans dom fäld — orubblig, oåterkallelig. Han kom sig hvarken för att säga något eller gå sin väg.

Slutligen såg grefven upp från sin tidning: »Ja, det var intet mer; Lans kan gå.»

Och han gick.

På förstugubron stod »hennes nåd» och talade med hushållerskan; han såg henne icke, helsade icke, så att hon förvånad frågade, »hvad som kom åt Lans». Han hörde det ej, där han med långsamma, dröjande steg gick öfver gårdsplanen och tog af ned åt stallet.

När han kommit in i stallet, plockade han upp skrapan och ryktborsten och började rykta gammelhästarne. Han höll på ovanligt länge i dag, till dess de slutligen voro så släta och glänsande som trots någon ungfåle. Så gaf han alla hästarne ny hafreranson, fastän de redan fått sin beskärda del till middagen, och slog sig sedan ned på hackelselådan i hörnet.

Där satte han sig att titta på strö-ränderna, som allesamman, hvita och mjelliga, aftecknade sig mot det bruna, ruggiga golfvet. Det var djupa fåror i plankorna för hvarje rand; dem hade han gjort, ty i tretio års tid hade han dag efter dag knackat upp dem, hvar på samma fläck, och när han kom, var stallet nybygdt. I tretio år. Men nu var det slut, slut för alltid.

Han satt länge, länge och dinglade så med benen mot låren och endast stirrade och tänkte. Nej, han tänkte icke, ty det gick rundt i hufvudet på honom, och det var blott en enda tanke, ett enda ord, som sjöng och ringde i hans öron, entonigt och pinande: slut, slut!

Han visste icke själf, hur länge han sutit så, när han åter vaknade upp, men när han lemnade stallet, var det redan skumt där utanför under lindarne.

Det knarrade och gnisslade i de gamla rostiga gångjärnen, när han stängde portarne till stallet. Lans syntes det, som om han stängt dem till om sitt förflutna lif med alla dess sorger och mödor och med all dess fröjd och nu stod ensam, öfvergifven i den mörka höstkvällen.

* * *

Det var en den vackraste höstdag, man gärna kunde tänka sig. Solen sken så varm och ljus, så som den brukar kunna göra det ibland ännu i September, liksom ville den i sista stund i rikaste mått strö ut sina håfvor, innan vintern kommer med sin snö och sitt afundsjuka mörker.

Floras värld var döende, men astrarne och dahlierna stodo ännu i blom, och löfverket på lindarne och askarne i trädgårdsalléerna skimrade så bjärt rödt och gult i den klara dagern.

Den nye kusken hade kommit på förmiddagen och gjort sitt intåg i stallet med buller och bång. Det var en liten bredaxlad, rödskäggig karl, skräflande och tvärsäker.

Han hade redan hunnit snoka igenom allt, stallet från hörn till hörn, fodervindarne, vagnshuset, selkammaren och hvarenda skrubb i den gamla bygnaden. Till Lans' djupaste förtrytelse hade han synat och tummat hvarje seldon, minsta remtyg med en kritiskhet och en noggranhet, som om han inbillat sig, att företrädaren ämnade undansnilla något af den grefliga egendomen. Han hade uttalat sig med förakt om hästarne, påstått, att stallet var ruttet och otidsenligt, och svurit på, att lindarne borde bort, ty de gjorde platsen fuktig och otreflig.

Lans gick framför slottstrappan och gräfde i rabatten. Arbetet gick trögt, han var styf af gikten i alla leder och ovan vid slikt göromål. Men det var bråd tid. Man hade redan haft ett par frostnätter, och stamrosorna måste slås in för att flyttas i drifhuset öfver vintern.

Den nye kusken skulle profköra för grefven på eftermiddagen.

Just nu dånade vagnshjulen öfver träbron nere vid stallet, det gnisslade i sandgången, och ekipaget svängde upp på gården. »Efterträdaren» satt styf och stursk på kuskbocken, skyldrade i förbifarten med piskan för pigorna i köksfönstret och stannade med ett ryck framför förstugubron. De blanka knapparne blänkte och glittrade i solskenet, så att det just gjorde ondt i ögonen att se därpå.

När spannet sedan i flygande fläng försvann i ett dammoln nere i allén, stod Lans lutad mot sin spade och stirrade svårmodig efter det gamla välkända ekipaget.

Han vände sig åt sidan och gnuggade med den bruna, smutsiga näfven en stor, het tår ur ögonvrån.

Men när han så fick se, hur trädgårdspojken med frågande min gapade emot honom, svor han öfver »det satans dammet, som blåste i ögonen på folk», spottade i händerna och tog nytt tag.

ETT SLÄNDLIF.

Där uppe på backsluttningen var det skog, en tät, sval, grön och härlig skog, mest furu, men med en och annan björk, som med sin ljusare grönska och sin hvita stam stack af helt bjärt mot den blågröna tallfonden. Aldeles i skogsbrynet låg den lilla rödmålade stugan, framför stugan gick gärdesgården, och öfver gärdesgården, just där den stora mossiga eken förirrat sig in bland björk och tall, ledde stättan. Där nedanför på andra sidan sluttade ängsbacken utför ända till sjöstranden.

Just där brukade han stå strax bredvid stättan, den stora slokiga filthatten på nacken, rocken af och cigarretten i mund. Så kunde han hänga med armarne öfver gärdesgården timme efter timme, dag för dag, med den höga, susande sko-

gen bakom sig och sjön för sina ögon och bara stirra dit ned och beundra dagrarne, som lekte i vassen och glittrade på vattnet, fåran, som plöjdes upp af fiskarbåtarne, och änderna, som med sträckta halsar lyfte sina tunga vingar till flygt.

Han gjorde studier, sade han själf. Han drömde, påstod hans vän Ernst Törne, som för sommaren slagit upp sina bopålar ej långt ifrån och flitig och glad tillbragte hela sin dag i skog och mark framför sitt staffli med palett och pensel i hand.

Hugo Bergers staffli stod ännu hopslaget inne i stugan bredvid den stora solskärmen, fällstolen och zinkskrinet med färger och penslar. *Stod* icke ägaren och rökte vid stättan, så *låg* han och rökte under björkarne i backen, följde med ögonen den lätta, hvirflande röken, de hvita fjädermolnen, som summo fram ofvan trädtopparna och lyssnade till taltrasten och göken, som sällan unnade sina strupar någon hvila.

När det blef svalt om kvällarne, brukade Törne komma på besök och fann då alltid sin vän och yrkesbroder i samma tomma drömmar på samma plats under eken vid stättan.

Han gjorde honom föreställningar. Hvarför målade han ej? Huru otaliga vackra vyer hade

han ej rundt om sig, leende och storartade, glada och vemodiga, liksom enkom skapade till studier för en konstnär som han! Hade ej hans båda taflor på konstföreningen i vintras väckt det största uppseende och erkännande från allmänhetens och kritikens sida? Hade ej tidningarna uttalat sig med det största beröm och de mest lysande förhoppningar om honom och hans talang? Skulle ej detta vara en den kraftigaste eggelse till oförtrutet och gladt arbete? etc. etc. i oändlighet.

»Hade jag blott», så ungefär brukade Törne oftast sluta sina förmaningstal, »en tredjedel af din talang — vid Jupiter, jag skulle ej kunna lemna mitt staffli hvarken dag eller natt.»

»Åh, så du pratar! Låt nu de där historierna vara och se i stället på aftonhimlen där nere öfver sjön. Se den där purpurröda strimman, som förtonar i violett och guld och reflekteras i vattnet nedanför. Är det icke gudomligt? Är det icke storartadt? Ack, jag gåfve hälften af mitt lif för att kunna fånga den där bilden nu, just *nu,* icke bit efter bit, drag efter drag, i matta, tunga, oljiga färger, utan i ett slag, i all dess ursprungliga friskhet och gudomliga majestät, i all dess — — —» och så talade han och deklamerade och deklamerade och talade, till dess han

blef helt röd i synen af ansträngning och inspiration, och så slog han till ett klingande skratt och slungade fram ett »bon mot», och så hvisslade han en stump, och så slog han Törne på axeln och drog honom halft med våld in i stugan att smaka på det ypperliga Rhenvinet, som bror Frans just nyss skickat honom från Stockholm, eller att gifva sitt utlåtande öfver hans nya Havanna eller vete Gud hvad, och så pratade han, och så skämtade han, och så glömde han i sitt oförlikneliga lättsinne för hundrade gången allt alvar och alla förmaningar.

I kväll hade striden varit hetare än någonsin. Törne hade kommit öfver på aftonen, efter att ej ha synts till förut på hela fyra dagar; han hade haft så brådtom att sluta en tafla, som han börjat, och för hvilken han redan funnit en hugad köpare.

Berger stod som vanligt sorglös och slö och hängde vid stättan, i det han hvisslade för sig själf mellan tänderna.

Törne började sina välmenta förmaningar, talade om tillfredsställelsen af ett ärligt arbete, om ens pligt mot konsten och mer sådant.

Berger stod stum, med ett liknöjdt leende på sina läppar, liksom väntade han undergifvet

på, att den sedvanliga skuren skulle utösa sig öfver hans hufvud.

Törne blef het. Det förargade honom att tala för döfva öron, helst som han i grund och botten menade så ärligt och väl med sina ideliga fruktlösa predikningar. Han höjde rösten, han bönföll; Berger endast ruskade på hufvudet och skrattade.

Då blef han vred och lät i hettan undfalla sig ett mindre valdt uttryck.

Som stungen af en orm, rusade Berger upp; röd i ansigtet af harm, svarade han i ännu bittrare ord.

Det ena ordet gaf det andra, och innan de rätt visste det själfva, hade de i ursinnig vrede slungat hvarandra i synen den ena förolämpningen efter den andra.

»Du är en föraktlig lätting!» skrek Törne slutligen, »en ynkrygg, som ej är värd, att någon vänder sig om och spottar efter dig.»

»Tig, tig, gå härifrån, gå din väg, din oförskämda usling, jag vill icke se dig», och Berger sprang in i stugan och slog dörren i lås.

När han väl hunnit lugna sig något och tänkt på saken med kallnadt sinne, insåg han snart, att han förgått sig, att han misskänt Törnes vänliga

afsigter, och att hela skulden till det obehagliga uppträdet egentligen var hans. Öppen och ädel, som han var, lät han sin harm flyga lika fort, som den kommit, och gick ut på backen för att träffa vännen, bedja honom om ursäkt och åter ställa allt till rätta.

När han kom ut, var Törne gången. Han tog in på gångstigen åt skogen för att söka honom där. Skuggan låg sval och härlig öfver den gröna, slingrande stigen. Endast en och annan solglimt smög sig igenom det höga, luftiga hvalfvet och spelade glad och vänlig in bland de fina ormbunkarne på ömse sidor om vägen.

Berger kände sig andas lättare och friare för hvarje steg han tog. En oemotståndlig, svallande känsla af kraft och lefnadslust brusade in i hans bröst; han hade känt det många gånger förut, men aldrig förr så mäktigt som i kväll. Hvad världen ändå var skön och ljus! Och han själf, hvad han var ung och fri! Nu ville han arbeta, det kände han, arbeta af hjärtans ifver, med lust och lif! Hej, hvad det skulle bli för en dans!

Och tack vare sitt lätta, vexlande lynne, var han nu lika jublande glad, som han kort förut varit sorgsen och missmodig.

Rätt som han gick, fick han se Törne med ryggen mot vägen och hufvudet i hand en bit in i skogen. Han smög sig bakifrån på honom och lade sina händer öfver hans ögon.

När så vännen slet och drog för att få se sin anfallare i ansigtet, slog han sig med ett klingande skratt ned vid hans sida; blef så plötsligt helt alvarsam och började varmt och öppenhjärtigt sin bikt och sin bön om förlåtelse.

När de skildes åt den kvällen, hade Berger heligt lofvat Törne att redan i morgon börja arbeta och ej längre nöta bort sina sommardagar med tomma, sysslolösa drömmar.

Han satt uppe öfver midnatt, spände duk i ramen, skrapade sin palett, rengjorde sina penslar och ordnade färgerna.

* * *

Berger hade arbetat i tre hela dagar. I tre dagar hade han knappast unnat sig en minut ledig från tidigt på morgonen till sent på kvällen. Han hade ej förut på åratal, åtminstone ej sedan han för två år sedan först började känna af sitt hjärtlidande, haft en sådan arbetslust och varit så intresserad af någon tafla som nu.

Han hade inrättat sin atelier på andra sidan gärdesgården strax nedom stättan. Den stora

gråa solskärmen hvälfde sin lappade kupol öfver en bit äkta konstnärslif: ett staffli, en halffärdig tafla och en solbrynt artist i lång, blårandig blus med af ifver glödande kinder och strålande ögon.

Han hade tagit sig för att måla den lilla täcka utsigten öfver sjön med skogen i bakgrunden och den gröna, saftiga ängen framför. Och liksom den artist, som med af helig inspiration besjälad pensel söker fånga sin hjärteälsklings drag på duken, i sitt arbete omedvetet ingjuter all den älskliga pietet, han känner för originalet, så flöto äfven nu ur Bergers pensel färgerna med en aldrig förr anad lätthet och mjuk harmoni, och det var med en vällustig känsla af sann konstnärlig ingifvelse, som han drag för drag kopierade de fina skiftningarna i lif och färg, i ljus och skugga hos den lilla bit värld, hvilken han lärt sig älska som ett förlofvadt land för sina svärmiska drömmar.

Han visste icke rätt, huru det var, men emellanåt kom där öfver honom en aning, som om han snart skulle nödgas skiljas ifrån detta sitt Eden och därför måste skynda att först åtminstone åt sig rädda dess bild undan glömskan. Då grep han dubbelt hårdt om penseln och

målade med dubbel fart med ungefär samma tomma, ängsliga känsla af vemod, som om det gält att porträttera de välkända dragen af en älskad afliden, innan de för evigt öfverlemnades åt förgängelsen och grafven.

Nu var det på den fjärde dagen; taflan nalkades sin fullbordan. Törne hade ej synts till mer än en gång som hastigast sedan den där aftonen, som börjat så hett och slutat så vänskapligt.

Berger hade varit tidigt uppe och målat oförtrutet i solgasset hela förmiddagen. Fram mot middagen började han med ens känna sig så besynnerligt modlös och trött. Det var, som skulle hans arm helt plötsligt förlamats — han målade några drag, så lät han den helt tungt sjunka ned i knäet och försjönk i drömmar; så spratt han åter upp, gjorde ännu ett par försök att arbeta, men nej, det var som förhexadt, honom syntes, som stode någon bakom och drog honom i armen, så snart han lyfte den mot taflan. En gång kände han det så tydligt, att han hastigt vände sig om för att få sigte på den efterhängsne. Ingen. Ej ett lif, så långt han kunde se, utom bofinken, som satt på stättan och sjöng. Den stora solskärmens skugga tecknade sig skarp

och kantig mot den friska gräsmattan, där omkring solljus, idel klart, brännande solljus. Hvarje träd, minsta buske, den gråa, mossiga gärdesgården, stugan på andra sidan, skogen, molnen, allt syntes så lätt, så genomskinligt, att det knapt lemnade en skymt af skugga för de glödande, lodrätt nedfallande solstrålarne.

Plötsligen började det gå rundt, rundt med svindlande fart i hans hufvud. Ett flor drogs för hans ögon, och det svartnade till midt i dagsljuset. Han hade svimmat, om han ej sjunkit ned på den lilla fällstolen. Där satt han länge med hufvudet lutadt i händerna och väntade på någonting, han visste ej rätt hvad; men där skedde ingenting, där kom ingenting; det var blott en stor humla, som förirrade sig in under skärmen, surrade länge och väl omkring där inne, brummade honom än i det ena örat, än i det andra, skulle så ut, men stötte hufvudet i väfven och började åter en irrfärd i skuggan därunder med ett ideligt och ilsket surrande. Allt detta hörde han halft omedvetet, utan att just reflektera däröfver, som ett ljud i fjärran; ena stunden kände han på sig, att det var dånet af något aflägset, brusande vattenfall, och började just få så pass reda och beherskning öfver sina tankar, att han

var på vippen att gå till doms med sig själf, för att han aldrig observerat det förut, då med ens den öfvertygelsen smög sig öfver honom, att det var någon besynnerlig, entonig vaggsång, hvars pinande enformighet allt mera söfde honom in, till dess han helt plötsligt vaknade upp till full sans, vid att han gled ned af den låga stolen och hamnade raklång på gräsbacken.

Han tog ett par glas portvin till middagen och kände sig mycket kryare däraf.

Fram på eftermiddagen, när det blef svalare, började han åter måla något litet, men hade ej hållit i därmed lång stund, förr än han kände sig förbi och gick bort och satte sig på trappsteget till stättan.

Vid han så hade sutit en stund, kom Törne gående med händerna i byxfickorna, hvisslande på en munter stump ur någon favoritoperett. När han fick ögonen på Berger, som blek och slö satt och hängde på stättan, stannade han tvärt.

»Är du sjuk?»

»Nej, jag är bara litet trött.»

»Jaså», sade han och log, »ja, ja, du tar väl aldeles för häftigt i med den där taflan. Ifver är nog bra, men måttligt är bäst.»

Men när han så fick se det matta och tvungna leende, som drog öfver den andres hvita ansigte, blef han med ens helt ängslig.

»Du måste sköta om dig bättre, det är säkert det; du är nog sjuk ändå, kanske du gjorde klokast i att gå in och lägga dig.»

»Åh nej, prat! Det är ingen nöd med mig. Min tafla står där nere, om du vill se den, så får jag höra, hvad du säger.»

Törne gick ned åt ängsbacken; han hade knappast hunnit halfvägs, när han får höra ett skrik från stättan. Han vänder sig om och springer dit; vännen ligger orörlig med krampaktigt förvridna anletsdrag på rygg i gångstigen nedanför gärdesgården.

Berger hade fått hjärtslag.

Törne lyfte honom öfver stättan och bar så in honom i stugan, där han lade honom på den bäddade sängen. Själf satte han sig bredvid på en stol för att invänta hans uppvaknande.

De gröna spjeljalousierna voro tillskjutna utifrån för solen. En tung, skuggig svalka var lägrad öfver rummet, men icke dess mindre luktade där instängdt af maten sedan middagen och portvinet, som ännu stod uppslaget på det odukade bordet.

Han fick vänta länge, mycket länge. Det var pinande tyst i rummet, en sådan där tryckande, kvalfull tystnad, som plågar oändligt mycket mer än det mest skärande missljud, och som blytung och kall lägger sig försoffande öfver hela ens väsende. Han kunde bokstafligen, som man säger, höra sitt eget hjärtas slag och den andres ännu svagare, ojämna andedrag.

Efter en timme, kanske två, kanske tre, det visste han ej rätt, slog den sjuke långsamt upp sina ögon. Det första han fick se, var vännen, som satt vid hans hufvudgärd.

»Är du bättre nu?»

»Ja, jag tror det.»

Så blef där åter tyst en stund, en evighet. Plötsligt sade Berger med matt, hviskande stämma:

»Taflan — min tafla — jag vill se den.»

Törne gick för att hämta den.

Ack, hvad det kändes lätt och skönt att komma ut ur den tunga, instängda sjukluften och få dra ett djupt andetag i solskenet där utanför!

Hvilken härlig afton! Se sjön, hur klar och spegelblank! Och skogen, hur fridfull och högtidlig, lugn och tyst!

När Törne kommer fram till stafflit, stannar

han full af beundran som fängslad framför målningen. Den *är* verkligen ypperlig! Hvilket lif, hvilken späd och saftig grönska i den sluttande ängsbacken — hvilken fin skiftning i dagrarne där nere bland vassen och på den lätt krusade sjön! Hur mörk och dyster den höga skogen där bakom, som ett mollackord i en smekande, melodiös sonat, och så aftonhimmelen däröfver, en glänsande, praktfull, hänförande final, hvilken färg, hvilken glöd, hvilka lätta, flytande förtoningar, hvilken fin poetisk idealisering, och dock hvilken sanning, hvilken gudomlig natur!

Han står där länge gripen af förvåning, af beundran — han jämför kopian drag för drag med originalet, upptäcker någon ny fullkomlighet, någon ny artistisk nyans af genialisk uppfattning och drar endast då och då en suck: »Ack, den som blott kunde måla så, något liknande, något tillnärmelsevis!»

Så för han sig då ändtligen till minnes, hvarför han kommit, tar taflan ifrån stafflit och skyndar åter.

När han kommer in, ligger Berger ånyo med slutna ögon.

Törne reser upp taflan mot sängstolparne vid den sjukes fötter och går fram till hufvudgär-

den. Ej en blick. Ej en rörelse. Månne han sofver?

Han lutar sig ned och lägger handen på hans hjärta. Det slår ej. Han lyssnar vid hans mund. Den andas ej. Han är död. Död!

Törne stod en stund och blickade den döde vännen i ansigtet. Det var, som om han väntade, att tårarne skulle komma; men där kommo inga tårar.

Och när så en liten tid förrunnit, gick han fram till fönstret och sköt ifrån jalousierna. En bred, svällande knippa solljus välde in som en våg i rummet, göt sig ut öfver bordet, golfvet, taflan vid sängfötterna och stannade med en glimt öfver den dödes ansigte och hans svarta, lockiga hår.

Törne kastade en sista dröjande blick på vännen. »Ett sländlif», mumlade han, och jag tror snarare, att det var ett vemodigt leende än en tår, som glimmade i hans ögonvrå.

Han gick ut, stängde dörren noga utifrån, stoppade nyckeln i fickan och gick. De gamla murkna bräderna i trappan knarrade under hans fötter, sen hörde man hans steg efter gångstigen, lätta och hastiga, så dogo de bort efter hand i

den mjuka mossan under tallarne i skogen. Allt var åter tyst.

Det var en märkvärdigt lugn afton. Ej en vindflägt rörde sig i trädens löfverk, ej ett bi surrade, ej en fogel sjöng. Solen var i nedgående. Den höga eken, den dystra, mörka skogen göto sin svala, tunga skugga allt vidare och vidare — öfver stafflit och den lappade solskärmen, som ännu stodo uppstälda på ängsbacken, öfver gärdesgården, öfver stättan, öfver kojan och genom fönstret in i kammaren ända fram öfver den dödes bleka ansigte.

EN LEDSAM HISTORIA.

Det fins många svåra konster här i världen, men den svåraste af alla är dock den att vara kär med förstånd.

Har ni till exempel sett på Georg Ros? Han är i rundt tal förälskad en gång i månaden — ibland kanske mera sällan, ibland oftare — allt efter som det kan falla sig. Man märker det genast på den omsorg, med hvilken hans halsduksrosett är knuten, på den mer än vanligt oklanderliga glansen af hans krage och manchetter, på den totala frånvaron af minsta damkorn på den tillknäpta bonjouren och de fina ljusgråa byxorna och på den djärfva uppåtvridningen på hans små bruna mustacher. Han håller sig så mycket som möjligt i »föremålets» omedelbara granskap, uppbjudande hela sin ingalunda oan-

senliga förmåga att vara angenäm och artig. En mera påpasslig kavaljer, en mera uppoffrande och ridderlig beundrare kan då omöjligt en ung flicka önska sig — så länge det varar. Men ack! Han är lika mycket fjäril som amatör.

Sten Verner däremot behöfver minst ett år eller halftannat att betänka sig på, men när han väl har gjort detta och rätt kommit under fund med sina känslor, blir deras varaktighet af mycket ansenlig, om ock något besvärlig natur. Han vågar att börja med knapt nog lyfta sina ögon till den dyrkade, håller sig på tillbörligt afstånd från hennes person, men kastar långa, talande blickar från den ena ändan af rummet till den andra. Inbillar han sig, att *hon* ser på honom, slår han ned ögonen, rodnar som en tjuf, gripen på bar gerning, och känner sig tafatt som en skolpojke. När han går hem ifrån balen, makar han gräl med hennes mest gynnade riddare, slår dem allesamman blå och gula och känner sitt hjärta betydligt lättadt. På nästa soiré fattar han ändtligen efter många och långa duster med sitt eget moraliska jag nog mod att bjuda upp henne i en vals. Han rusar fram, gör en klumpig bugning, och när han ser henne småleende resa sig och lätt stöda sin arm på hans, biter han ihop

tänderna, vänder ut och in på ögonen och valsar i väg med en ifver och ett eftertryck, som om han gjorde det på beting. Kommer han väl i gång, stannar han icke förr, än hans dam är halfdöd, slungar henne då ned på en stol och tuggar under återstoden af dansen sönder sina handskar — ifall han notabene mot vanan *icke* skulle ha glömt dem hemma — under fåfänga och hjärtslitande försök att hitta på ett enda ord med sundt förnuft i att säga sin sköna. Och när han så går hem den kvällen, känner han i djupet af sitt hjärta, att han gjort fiasco, och funderar under en längre tid med alvar på att begå självmord.

Sven Ryding kan bli spritt galen i ett par mörka ögon, som han ser blänka till vid ett gathörn, eller i en liten vrist, som skymtar fram i en dörrspringa. Då mister han allt sitt goda humör, hvarken äter eller dricker och magrar ohyggligt. Han lägger hufvudet på sned, stänger sig inne och skrifver vers, oerhörda massor af vers, förtviflad, klagande vers, vers utan rim och reson, men vers, vers. Och när kamraterna komma och banka på, för att få honom med sig ut, sticker städerskan sin hvassa nästipp ur dörren bredvid och skriker: »Herrn är bortrest». Och då veta de, hvad klockan är slagen.

Men värst utaf alla äro dock sådana där människor, som gå och gälla för att aldrig kunna fångas i hymens bojor. Ty när de väl en gång komma fast — och de *göra* det förr eller senare, ty deras öde undgår dem ej — då är deras dom fäld, och man kan så godt först som sist stryka ut dem från listan på fria medborgare.

Hvad befalls? Skrattar ni?

Har ni icke hört den där historien om kommerserådinnan Lagervall på Sjöängen? Nej, jag kunde just tro det.

Det är en mycket ledsam historia.

När det var tébjudning, vare sig på Sjöängen eller på något annat ställe i trakten — och det var det rätt ofta, ty det var godt om folk i nejden, mycket ungdom och mycket umgängeslif — och när det så led mot aftonen, och de unga voro för sig, antingen de nu dansade eller sommartiden voro ute och roade sig i det fria, och gubbarne hade dragit sig undan till sina kära toddar och sin spader, och fruarna höllo konselj i förmaket, och stämningen där inne arbetat sig upp till sin spets, något som den alltid gjorde förvånande hastigt, då klickade det sällan, att icke någon af de äldre fruarna, när kapitlen om de äkta männen, döttrarna och pigorna voro ordent-

ligt undanstökade, slog upp en ny sida och började beskärma sig öfver de kära pojkarne, som voro sådana ena lättantändliga tokar, och huru de förgapade sig i första täcka flickansigte, som behagade le emot dem, och hur svårt det var att då få någon rätsida på dem, och hur märkvärdig den var *nu* för tiden, den ungdomen, den ungdomen!

Det där var ett mycket intressant ämne, och det behöfde heller aldrig sakna en rikhaltig och sakrik utläggning med belysande och vexlande exempel. Doktorinnan Örn från Ugglebo anförtrodde suckande fru Jonsson, hur hennes Karl, studenten, var aldeles som litet smått vriden, allt sen han sist var tillsammans med prostens Gerda i prestgården, hur han gick och svärmade och spånslog i skog och mark hela dagar mol ensam och knappast tittade åt far eller mor eller sina böcker. Och häradshöfdingens Frans-Oskar, han var då inte som folk en gång, där han rände som en tok efter kaptens Elvira, det var då visst och säkert.

Vid dessa tillfällen satt alltid kommerserådinnan Lagervall öfver. Hon lyssnade med en min af nedlåtande ömkan till de stackars bekyttade mödrarnas klagosånger från sitt soffhörn —

hon satt beständigt i soffhörn, ty dels var hon enkefru, och det ger ett visst anseende, helst när man sitter som herskarinna på det största godset i hela trakten, dels var hon kommerserådinna och född »hennes nåd», och det var väl ändå det alra raraste — som sagdt, hon teg och lyssnade. Men när diskussionen blef som lifligast, och de kära mammornas bekymmer från alla håll och kanter gaf sig luft i skiftande tonarter, då plägade hennes nåd kommerserådinnan med en belåten och bekräftande liten skakning på det lockbeprydda hufvudet och en ton af innerlig moderlig tillfredsställelse säga:

»Ja se, min Gustaf, han är då den lugnaste och stadigaste unga man på Guds gröna jord, och aldrig behöfver jag hysa det ringaste tecken till oro, att han skall låta kollra bort sig af flickorna, komme så ock Afrodite själf — Gud ske lof!» Och hennes nåd drog en suck af lättnad och varmaste modersstolthet.

Och hon hade rätt.

Han var en ståtlig pojke, det var han, glad och präktig, rättfram och hederlig; han skötte hela det stora Sjöängen som en karl och skulle en gång bli ensam arfvinge till hela bråten. Det var icke under, att traktens unga flickor, den ena

med den andra, hade tillgripit alla i Amors krigskonst lofliga medel att fånga honom i sina bojor. Huru många varma leenden, huru många förledande blickar, huru mycken förtjusande kvinnolist hade icke offrats på detta kalla hjärta, men allt förgäfves!

Han var i stånd att med det mest beundransvärda jämnmod uthärda elden från Gerdas vackra ögon och hade utan att blinka, utan att ens känna sitt hjärta klappa aldrig så litet fortare, sett Elvira, Maria, Betty, och hvad de nu allt hette, slösa med sina mest strålande leenden för minsta uppmärksamhet från hans sida. Han var en fulländad kavaljer, artig och uppmärksam som få, angenäm och rolig — för hjärtinnerligt »söt», som flickorna sade — men icke en enda af byggdens unga tärnor kunde berömma sig af att framför alla de andra hafva lyckats locka af honom ens den ringaste skymt af intresse.

Ja, han var en märkvärdig karl. På Sjöängen låg han i som en daglönare. Tidigt om morgonen var han ute med folket på åker och äng, öfvervakade allt, hann till öfver allt och skydde icke att själf taga i plogen och spaden, om det gälde. Också var han afhållen och aktad af alla sina underlydande, och den stora egen-

domen gick och gälde för att vara den bäst skötta på många mil där omkring.

I dag väntade de främmande till Sjöängen, Fanny Säve, en systerdotter till kommerserådinnan och kusin till Gustaf. Hon bodde nu mera efter föräldrarnes död hos sin farbror och förmyndare i hufvudstaden. Det hade varit vanligt, att Fanny allt ifrån sin spädaste barndom tillbragt någon tid af sommaren hos mostern och kusinen ute på Sjöängen; Gustaf och hon voro så godt som syskon, när de ju så växt upp tillsammans under lekar och nöjen, och han, som var flera år äldre, hade alltid omfattat kusin Fanny med en lugn, beskyddande ömhet och mycken nedlåtande vänlighet.

Nu hade hon dock icke varit på Sjöängen de tre sista åren, sedan hon »gick och läste». En sommar hade hon tillbringat hos sin farfar nere i Skåne, så var hon halftannat år i pension uti Paris, och det sista halfåret hade hon i farbroderns sällskap gjort en liten rundtripp på kontinenten, för att blifva riktigt berest och försigkommen, innan hon återvände till Stockholm och dess societetslif.

Gustaf satt i salen och åt middag, ensam vid bordet, ty klockan var endast ett, och den vanliga

tiden var klockan 4. Men han skulle ut till nyodlingen att se om utdikningen, hade tagit på sig kragstöflarne och sin gröna jagtrock och trodde sig icke hinna hem till middagen.

Kommerserådinnan satt i soffan och ordnade blommor i sina vaser. Om hon ock aldrig så mycket gent emot främmande höll på sin värdighet, var hon dock i hemmet en huslig och driftig värdinna.

»Du glömmer väl icke att komma hem till klockan 7, då Fanny kommer?» sade kommerserådinnan.

»Åh, Fanny, nog sköter hon sig, om också inte jag passar på så precis. Det är inte närmaste vägen till nyodlingen.»

»Nej, du får lof att komma hem till dess, så mycket du vet. Fanny har du ju inte träffat nu på öfver tre år, och då skulle det se allt för ovänligt ut. För den skull är hon alls ingen barnunge nu mera, hon är ju stora damen, ader ton år gammal, var så god och kom ihåg det.»

»Stora damen, hahaha, Fanny, stora damen! Vet mamma, det skall bli riktigt lustigt att se, hur hon tar sig ut som sådan. Jag kan då knappast tänka mig henne annorlunda än i kort kattunsklädning och snedgångna skor. Och inte

kan hon väl få klättra i träden nu mera eller slåss om äppelkarten med statpojkarne, om hon är stora damen. Stackars Fanny! Hur skall du då kunna lefva och trifvas här ute?»

»Åh, så du pratar! Det är tur, att ingen utom jag hör dig», och hon ruskade på hufvudet och tog på sig en högförnäm min, som kom en att för ett ögonblick känna igen »hennes nåd kommerserådinnan i soffhörnet» från grannarnes tébjudningar.

Gustaf, som slutat äta, sköt stolen ifrån bordet, så att det hördes långt ut på gården, strök sig om munnen med serveten och gick fram och kysste modern på pannan.

»Var icke ängslig, du mamma lilla, lita på mig; jag skall behandla Fanny med en respekt, som om hon vore min mormorsmor, och tänker visst inte narra henne till några tjufpojksstreck», till svar hvarpå kommerserådinnan leende ruskade honom riktigt duktigt i axlarne:

»Du är ändå min rara pojke, du, icke sant? Har du sagt till Berglund att skjutsa till stationen?»

»Ja, det har jag; det är väl bäst, att han tar den lilla suflettvagnen för dammets skull, annars blir väl den stora damen grå som en kråka, innan hon hinner fram, och det vore ju skada.»

Det var mycket att bestyra på nyodlingen, och Gustaf hade så när glömt att komma hem i rätt tid, som sagdt var. Han hade gått sig blossande varm, svetten stod honom ända upp i pannan, nyodlingens lera ända upp öfver knäna, och sin gröna jagtrock bar han på armen.

Just som han svängde in i allén, slogos grindarne upp, och kusken, som varit att hemta »fröken», som hon gemenligen rätt och slätt sen gammalt kallades af gårdens folk, körde upp från landsvägen.

Gustaf kastade en förtviflad blick ned åt sina leriga skaftstöflar och tänkte ett tag vända om, för att om möjligt osedd försvinna, då han med ens fick höra en välbekant röst från ett litet hufvud, som skymtade fram i vagnsfönstret;

»Nej se, själfvaste herr patron! God dag, Gustaf! Kors, så rolig du ser ut!»

I ett huj var vagnen förbi. Gustaf kände, att han rodnade, rodnade tvärs igenom svetten och pionerna efter den starka marschen, rodnade för en flicka för första gången i sitt lif. Han blef riktigt ond på sig själf och sparkade ilsket i lönnstammen, där han stod.

Men så vacker hon var! Huru granna hennes blåa ögon, hvilken täck och frisk rundning

på kinderna och det där glada, gamla leendet kring munnen, det hade då åtminstone icke de tre åren kunnat röfva bort af den gamla Fanny. Aldrig någonsin förut hade det fallit Gustaf in att tänka sig henne såsom en skönhet och att uppleta några behag ibland fräknarne och solbrännan, och han blef därför så öfverraskad, som om någon vänlig fé med ens skapat en skön prinsessa af det barn till askunge, han väntat sig få se.

Alla dessa reflexioner gjorde han för sig själf, där han med snabba steg trafvade fram i dammolnet efter vagnen. När han kom upp till bygningen, gick han in bakvägen upp på sitt rum.

Om några minuter kom han ned, borstad och putsad, samt fann modern och kusinen i salongen.

»Jo, du är snygg, du», sade kommerserådinnan. »Fanny har redan berättat mig, hur hon körde förbi dig vid dikeskanten, och att du såg ut, som om du blifvtt uppdragen ur ett kärr.»

Men han hörde icke alls på, hvad modern sade, så förundrad var han öfver Fanny, som stod där i aftonsolen med ryggen emot fönstret och ett skälmskt litet leende i ögonen. Hvad

hon blifvit lång och smärt! Det fans icke en tum kvar af den forna flickans skrangliga, kantiga former hos denna smidiga, mjuka gestalt, som i den ljusa, åtsittande netteldukskädningen så väl afstecknade sig mot de mörka gardinerna och fönsterluften.

Han var nästan förlägen, när han gick fram och räckte henne handen, men när han så såg, hur skrattet ryckte henne i mungiporna, fattade han mod och sade i en ton, som han sökte göra så ogeneradt glad som möjligt:

»Jag vet icke, om jag får kyssa dig ens nu på det gamla sättet, sen du blifvit en sådan där fin stor dam.»

»Åh, var så god, genera dig inte», och hon räckte skrattande fram sin lilla mun med okonstladt behag. Gustaf kände för andra gången, att han rodnade, när han lätt kysste de varma röda läpparne.

Han svor inom sig själf öfver den dumma blygheten, som kom så malplaceradt, och som han annars rakt inte brukade känna af. Länge dröjde det dock ej, förrän den spårlöst smälte bort för Fannys glada, friska skratt, för hennes muntra, barnsliga sätt och samspråket om de många vexlande minnena sen sist. Och när de

väl kommit in på det kapitlet, då tröt dem icke samtalsämnen i första taget, de språkade och språkade och skrattade tillsammans och tyckte å ömse sidor, att de kände igen hvarandra mera och mera; *han* fick igen den gamla Fanny och *hon* den gamle Gustaf tum för tum, allt efter som kvällen led, och de blefvo helt förvånade, att tiden gått så fort, när kommerserådinnan sent omsider för tredje gången påminde dem, »att bordet var serveradt».

Dagen därefter började höslåttern; det var det grannaste väder, man väl någonsin kunde önska sig, himmelen var strålande klar, och icke en molntapp syntes, så långt ögat kunde nå.

Gustaf skulle som vanligt ut till folket för att se om arbetet, och när de sutto vid frukostbordet, sade modern:

»Ja, i dag lära väl Fanny och jag icke få se mycket af Gustaf, om jag känner honom rätt. Höslåttern pågår, och då brukar han ha mera brådtom än någonsin annars.»

Gustaf kände, att Fanny frågande såg på honom, men han lyfte icke sina ögon från tallriken, när han svarade:

»Ja, jag måste gifva mig ut nu med det samma, så snart vi slutat äta.»

När de rest sig från bordet, nickade han till afsked, lockade på Loyd, som låg på verandan utanför, och gick hvisslande nedåt allén.

När han hunnit ett stycke på väg, fick han med ens höra lätta, hastiga steg bakom sig i sandgången och hann ej vända sig om, förr än en liten hvit hand smög sig under hans arm, och kusinens täcka ansigte med det bruna, vågiga håret litet lurfvigt under den stora, bredskyggiga halmhatten tittade fram vid hans axel. Hon såg så bedjande ut, när hon blickade upp med de stora blåa ögonen så där i hans ansigte, att han redan på förhand anade, hvad som komma skulle.

»Hör du, Gustaf, inte är det väl så nödvändigt, att du går ut på ängen i dag och lemnar mig ensam hemma med moster?»

»Jo, det är det», svarade han, så snäft han kunde, och tog ut stegen. Men hon släppte ej sitt tag. Han kände sig nästan förtretad öfver hennes efterhängsenhet och stirrade buttert rätt framför sig mellan trädraderna, ty han anade, att, om hon blott kunde narra honom att möta hennes blick, skulle nederlaget vara gifvet.

»Ack, så elak du är», fortfor hon i stucken ton, »första dagen jag är här på så länge. Och

jag, som tänkte att vi skulle få gå i parken tillsammans och påminna oss gamla tider och ha så trefligt. Om du visste, hur jag har längtat efter vår kära gamla park här ute! Mins du, hur *rysligt* roligt vi ha haft där tillsammans — många, många gånger, hur vi hade lekstuga där borta i grottan, och vi lekte herre och fru, och hade trädgård utanför med potatis och reseda? Och den där klätterbjörken sen, som var så utmärkt att klättra i och hade så många präktiga, lummiga små sittplatser, mins du den?» — hon röck honom i armen, ingen verkan, — »ack, hör du då icke, stygga Gustaf? Kom, så gå vi!»

Han trafvade på utan ett ord och utan att vända på hufvudet. Hon släppte hans arm och stannade, vände förnärmad bort sitt röda lilla ansigte och satte på sig en den alra trumpnaste min, som alls icke misskädde henne.

Detta var dock allt för mycket för Gustafs välmenande hjärta; han vände sig om, fick sigte på sin förorättade gudinna och brast ut i ett klingande skratt.

Drabbningen var förlorad.

Det var verkligen en utmärkt härlig park där på Sjöängen. Själfva mangårdsbygnaden låg på en kulle, högt och fritt, med den stora, vackra,

gammalmodiga trädgården terassformigt på sluttningen nedanför. Där den slutade, tog sjön vid, och efter sjöstranden på sidan om trädgården sträckte sig parken långt, långt bort ut åt ägorna.

Där var kuperad och vexlande mark. Än öppnade sig en liten grön, gräsbevuxen plan, som lyste så saftigt i solljuset, där icke ekarne kastade sin djupa skugga, än trängde träden ihop sig i klungor och snår, glesare och tätare, stora mörka, dystra, susande granar, knotiga tallar och späda, hvitstammiga björkar. Än sluttade marken säfligt och jämnt så småningom af nedåt stranden, så att man kunde se långa sträckor mellan stammarne på de uppkvistade träden ända fram till sjön, vassen därute, båtarne, holmarne och skogen på andra sidan. Eller också var där backe upp och backe ned, med sten, moras, gröna mossbelupna klintar, klyftor och språng, stora ormbunkar, granar och tallar, vilda, ogenomträngliga snår och lodräta, stupande berghällar ned emot stranden, där vågorna ideligen plaskade och brusade, så snart där blåste aldrig så litet från sjön. Och genom all denna vexlande mark, härs och tvärs öfver äng och backe, mellan furu och björk, under ek och gran voro otaliga små slingrande gångar upptagna. Oberäkneliga såsom na-

turen där omkring, togo de af åt höger, när man väntade, att de skulle gå åt venster, stupade af utföre, när de borde stretat uppför, nyckfulla och just därför dess mera förtjusande genom sitt så föga lagbundna behag.

Att börja med följde Gustaf endast motvilligt sin vackra kusin på ströftåget genom parken. Han förargade sig inom sig själf, öfver att han så lätt gifvit tapt och nu ginge här och spånsloge i stället för att se till arbetet ned på ängen. Men Fanny höll målron uppe; utan att det ringaste låtsas märka hans fåordighet, pladdrade och skrattade hon i ett, talade om sina resor, om allt hvad hon sett och hört och upplefvat, sedan de sist råkades, om hur roligt det var att få komma hit igen till det gamla hederliga Sjöängen, till trädgården och parken och lekstugan och de gamla lek- och trätokamraterne. A propos, hur mådde rättarns pojkar? De voro väl stora karlarne nu och hade väl rakt vuxit ifrån sina starkt utpräglade sympatier för andras krusbärs- och äppelkart? Och Grållen sedan, som var fölunge för 3 år sedan och så tam, att han gick ända upp på förstugubron och in i salen, när hon lockade honom med brödbitarne, nu gick han väl och släpade för både plog och harf och hade länge-

sedan glömt sin ungdoms glada frihet? Stackars Grållen!

Hur det var, så smittades ändå Gustaf af hennes språksamhet och munterhet, han glömde bort både hö-and och förtret, glömde att tiga och se butter ut, och ju mer han såg in i kusinens djupa, skälmska blå ögon och lyssnade till hennes friska, klingande skratt, dess lättare blef han till sinnes och — hvad som mest af allt, skulle förundrat honom själf, om han blott kommit att tänka ditåt — dess varmare om hjärtat.

Än gingo de arm i arm, än hvar för sig sida vid sida; iblafid — när de kommo till den aflägsnaste och minst skötta delen af parken — var vägen så igenvuxen af högt, fuktigt gräs och doftande ormbunkar, att han måste gå före och rödja väg, och hon kom hack i häl efter. Litet emellan gjorde hon en »afstickare» åt ena eller andra sidan efter någon vacker blomma, något fint, krusigt blad eller vajande gräs, som hon allt samlade framför sig i det hvita, broderade, italienska förklädet; eller också måste de prompt stanna ett tag för att se på den där gamla lummiga eken, som var ihålig på ena sidan och ett sådant utmärkt gömställe för »kurra gömma», eller den där lilla viken nere vid stranden, där de förr all-

tid hade haft hela barkbåtsflottiljen förankrad, eller den där höga, skrofliga klippan, som varit röfvarborg och vitne till så många djärfva, mer eller mindre lyckade stormningar, och hvilket allt hon mindes så väl, »åh! så utmärkt väl».

Hur de då gingo, kommo de slutligen fram till »grottan», som låg i bortersta delen af parken. Såsom geologisk märkvärdighet var den af mycket anspråkslös natur: ett stort rullstensblock, som låg aldeles på kanten af en lodrät berghäll och sköt ut däröfver som ett tak, på ena sidan af naturen stöttadt af ytterligare ett block och på den andra af obarkade, hvita björksträfvor, förenade af en spalier och öfvervuxna med Ampelopsis, tät som en mur, grön, skiftande i rödt och gult. Men där inne var det svalt, skuggigt och skönt, bänkar af självfuxen al och den alra härligaste utsigt genom dörröppningen mellan granarne och albuskarne vid stranden långt ut öfver sjön, som låg glitterblank i middagssolen.

Där slogo de sig nu ned för att hvila litet sida vid sida. Hon band en stor, grann krans af de många blommorna, som hon sedan skrattande trädde Gustaf öfver hufvudet, hvilken ej ens med en min protesterade mot detta blomsterok. Hon var ändå en märkvärdig flicka, tänkte han,

mycket bättre än alla de andra, så glad och barnslig, enkel och rättfram, utan en skymt till koketteri eller sådan där vanlig sjåpig flick-sentimentalitet.

När de hade undersökt alla de gamla välkända ställena där inne i skumrasket, skräfvan, som tjänat till skafferi, det lilla »krypinet» vid bakväggen, som varit kök, och den sluttande stenhällen på golfvet, där de brukat bädda syskonsäng af löf och mossa, och voro riktigt ordentligt uthvilade, gingo de åter fram i solskenet därutanför.

Strax bortom grottan stod klätterbjörken aldeles invid sjöstranden. Det var ett gammalt hederligt träd, ett sådant där, som tyckts i all sin tid ha bemödat sig att växa riktigt bekvämt för barnungar att klättra i, med glest, stadigt, långsluttande grenverk, en massa bekväma klykor till sittplatser och mycket skuggande löf i toppen. Efter den korta stammen voro klotsar fastspikade som trappsteg.

De stannade i skuggan där under, tego båda med ens, liksom väntade hvar och en, att den andra skulle säga något, och stodo så en stund helt tysta bredvid hvarandra i det nedtrampade gröngräset. Fanny kastade litet emellan långa

blickar upp åt trädet och såg ut, som om hon hade något mycket vigtigt på hjärtat, men som var svårt att komma fram med.

»Hvad tänker du på, Fanny?» frågade slutligen Gustaf.

»Jo, ser du, Gustaf,» hon stammade en smula och rodnade aldrig så litet, när hon mötte hans frågande blick, »det är för märkvärdigt, men — men — jag skulle så *rysligt* gärna vilja klättra upp i trädet, bara en liten, liten bit, ser du. Jag vet nog, att det är aldeles fasligt illa tänkt, nu när jag är stora damen, som både farbror och du och moster säga, men jag kan omöjligt rå för det. Jag känner en så oemotståndlig lust. Ack, hvad det skulle vara roligt!»

Gustaf skrattade högt.

«Ja, hvarför skulle du inte kunna göra det då?» sade han.

Sagdt och gjordt. Hon skickade upp Gustaf före, och när han var lyckligt framme och ropade från toppen, att det var en »sådan utmärkt plats däruppe precis för två stycken», klättrade hon efter. Hon var vig och stark. Den snäfva, moderna klädningen hindrade henne en smula, men det var i det hela en temligen måttlig konst att komma dit upp, och det dröjde ej många minu-

ter om, förr än hon satt sida vid sida med Gustaf och gungade högst uppe i trädtoppen, där det var mycket löf, mycket mygg och mycken utsigt, om man tittade ut emellan kvistarne.

Gustaf kunde ej låta bli att skratta, när han tänkte på, hur lustigt det måtte vara, om någon såge dem bägge två, »gamla människorna», klättra som skolpojkar så där uppe i höjden. Han hade då icke varit med om slik en galenskap på den dag han mindes, sade han åt Fanny, och så skrattade de igen, så att det gaf eko långt bort i bergknallarne.

»Mamma, mamma kommer!» skrek han plötsligt aldeles i örat på Fanny. Hon blef så rädd, att hon hoppade till och hade så när fallit, om han icke så flinkt huggit henne i armen.

»Hvar, hvar?» hviskade hon och blef pionröd i synen vid tanken på, hur kompromettерande i det hela situationen var för en ung dam som hon, som redan trampat ut barnskorna.

Men nej, han bara narrades, den otäcka pojken! Och så skrattade de åter ljudligare än någonsin, så att de skrämde upp foglarne, både små och stora, långt omkring.

När de tröttnat på att sitta uppflugna på sin kvist däruppe, gåfvo de sig af ned igen, hon

först och så han efter. Väl nedkomna borstade de af hvarandra mossan och riskvistarne, som skulle kunna förråda deras utflygt, och gingo vidare.

Nu var parken slut. De stodo vid gärdesgården; på andra sidan gärdesgården låg trädesåkern, och på andra sidan åkern låg källan och björkhagen.

Fanny var så törstig, att de prompt måste gå öfver till källan och få vatten. När de kommo ut på öppen mark, började Gustaf känna af samvetskvalen igen och såg sig mycket försiktigt för, att icke någon af folket skulle vara i närheten och få se honom »draga med kvinfolk så där som en tok kring ägorna.»

Vid källan rastade de, men när de nu en gång voro väl uppe i björkhagen, vore det väl synd, om de icke ginge bort till »smultronställena», det var ju så nära och var så godt om smultron i år, sade Fanny.

När de kommo hem till middagen, var det en halftimme för sent, och kommerserådinnan var emot dem ända ut på gården:

»Nej se, ni komma verkligen till sist ändå! Hvar i allan dar har du hållit hus hela förmiddagen, Fanny? Jag har sökt dig både här och där, men allt förgäfves. Och Gustaf med? Och

jag som trodde, att du var ute på ängen hos folket och hade tagit Fanny med dig!»

»Tyst, tyst, snälla moster, du får icke banna honom», hon slog bägge armarne om hennes hals och kysste henne eftertryckligt; »det är bara mitt fel, jag narrade honom, fast han icke ville, och nu ha vi varit i parken och vid källan och i smultronhagen, och vi ha haft så *rysligt* roligt!»

Nå ja, hon var nu lätt blidkad; för öfrigt kände hon ju till sin käre pojke, hur stadig och lugn han var, och — middagen väntade.

De hade dukat på verandan för det sköna vädrets skull, och de voro ofantligt hungriga och glada.

* * *

En vecka hade gått, sedan Fanny kom till Sjöängen.

För de båda unga hade den gått fort som en dag, en enda lång dag af hundratals vexlande nöjen — vandringar och ströftåg på tu man hand härs och tvärs genom skog och mark, färder ut på sjön med fiske och kräfthåfning, ridter omkring i trakten och en och annan tur efter öländningarne för att besöka grannarne.

Att Gustaf var förälskad ända upp öfver öronen, som man säger, det skulle då en blind kun-

nat se. Han var knappast en minut med sin fot från Fannys sida från morgon till kväll. Höbergningen fick sköta sig själf — åtminstone hvad på honom ankom — och lika så alla andra sysslor vid gården, som annars plägade stå under hans kommando, och rättarn och allt folket för öfrigt måste formligen tigga sig till hvarenda order och minsta ord från hans mun, om de någon gång lyckades få tag i honom i förbifarten. Också kunde de aldrig se den käre herr Gustaf, där han drog i väg med »fröken» i släptåg utåt markerna — nu mera hade han visst icke någon tanke på att genera sig för hvem det vara månde — utan att de blinkade åt hvarandra och drogo litet på smilbandet, liksom menade de, att det där kunde kanske blifva något utaf, om de nu också ej rent ut sade det.

Den enda, som icke märkte eller anade det ringaste, var kommerserådinnan. Hon var omisstänksam som ett barn, i all synnerhet gent emot Gustaf, hvilkens osårbara hjärta hon ju så väl kände till; dessutom hade hon alltid så mycket att bestyra och ställa med inom hus — på en stor landtgård kan en driftig husfru ha fullt upp med göra, om det så vore hela dygnet om — att hon knapt nog märkte, om de unga voro undan

eller ej. Om Fanny gick för sig själf och svärmade i backarne och Gustaf var med folket, eller om han nu af artighet — naturligtvis af pur kusinlig artighet — gjorde henne sällskap, det var en fråga, med hvars utredande hon ej det ringaste besvärade sig.

Det skulle bli ungdomsbjudning på Sjöängen, innan Fanny reste; hon hade så kort tid på sig ty farbrodern väntade henne i Stockholm för en uppgjord tur till Östersund och Trondhjem.

När kommerserådinnan först kommit fram med förslaget, hade Gustaf tämligen otvätydigt lagt sin likgiltighet i dagen; de hade mycket roligare ensamma, tänkte han, fast han icke sade det — men då blef modern alvarsamt ond: det var icke alls för hans räkning, utan för Fannys, som de ville se litet folk omkring sig. Och så bestämdes det, att man skulle bjuda ungdomen i trakten till Fredags eftermiddagen. På Lördagen måste Fanny resa.

Som det nu icke gafs någon pardon, tog han skeden i vacker hand; han och Fanny kuskade själfva i två dar före omkring med bjudningarne till grannarne.

Ändtligen var den stora dagen inne och allt i ordning. Klockan var fem på eftermiddagen,

kaffebordet var färdigdukadt i syrénbersån vid gafveltrappan, och kommerserådinnan gick nu själf och lade sista handen vid anordningen, jemkade en kopp här och en kopp där och slätade ut skrynklorna på duken. Fanny och Gustaf voro naturligtvis försvunna.

Rättaren kom uppklifvande till kökstrappan och frågade, om någon sett till herr Gustaf. Nej, det hade de icke gjort sedan middagen. »Nå, än hennes nåd då?» Ja, hon var i syrénbersån.

Han gick dit, stannade vid ingången, tog af sig mössan och tummade den förläget.

»God dag, kära Granberg, är det något han vill?»

»Ja, si hennes nåd, jag skulle träffa herr Gustaf, men det är då aldeles stört omöjligt. På sista veckan har jag knapt nog sett till'en en enda gång. En af dragoxarne har blifvit så illa sjuk, och jag vet rakt inte, hvad jag ska' ta' mig till me'en.»

»Jaså, det var ledsamt det. Gustaf är borta nu, men han kommer väl snart till rätta, då skall jag fundera med honom och skicka ned ett bud till Granberg med besked.»

Det var då märkvärdigt, tänkte hon, att Gustaf icke har synts till med folket, allt sedan

Fanny kom. Han, som annars var så ifrig och ordentlig husbonde. Det var ändå att drifva artigheten väl långt. Det vore väl aldrig möjligt — — — — —? hon afslutade ej ens tanken, den föreföll henne då så befängdt löjlig, att hon måste skratta helt högt för sig själf. I alla fall skulle hon tala med honom vid tillfälle, och Fanny reste för öfrigt redan i morgon dag.

Strax därefter kommo kusinerna hem; de hade varit längst nere i trädgården och bundit små buketter af rosenknoppar och reseda, som skulle användas som kotiljongsdekorationer; Fanny bar dem i en liten korg på armen, Gustaf hade båda händerna upptagna af att hålla en den oformligaste rosenbukett, för hvilken han plundrat hela parterren på både gula, hvita och röda i alla nyanser, och som hade storleken af en ordinär ladugårdskvast.

I det samma körde den första vagnen upp på gården. Svartklädda, högtidliga kavaljerer och ljusklädda, skrattande unga flickor hoppade ur, skakade ut skrynklorna på sina klädningar, välkomnades tillbörligen och fördes i procession till bersån.

Under den närmaste halftimmen ökades oupphörligt raden af de främmande vagnarne nere vid stallet och trängseln vid kaffebordet. Stäm-

ningen, som att börja med varit något kylig, blef allt varmare och varmare; allt efter som kaffepannan gjorde sin rund kring bordet, blef konversationen allt lifligare och skrattsalfvorna allt tätare. De firade skönheterna, prostens Gerda och kaptens Elvira, hade redan samlat hvar sin krets af beundrare omkring sig, där hvar och en sökte göra sig kvickare än de andra, för att kunna locka af sin förtjuserska ett litet käckt skratt eller en talande blick.

Fanny var formligen belägrad af artiga och uppvaktande unga herrar, där hon satt längst in i bersån, tillbakalutad på den lilla gröna trädgårdsstolen. Hon delade sina gracer så jämt hon kunde och sårade ett hjärta med hvart ögonkast. Gustaf gick med händerna på ryggen rundt kring bordet och såg icke alls ut, som om han delat den allmänna tillfredsställelsen.

Senare på aftonen gick man upp i salen för att dansa. Sven Bergström, prostens son, som icke dansade, men var skicklig pianist, sörjde för musiken och gjorde det med nöje. Alla de öfriga deltogo i dansen och hade hjärtans roligt.

Fönster och dörrar stodo på vid gafvel för värmens skull, och mellan danserna gingo de unga ut par om par i trädgården för att svalka

sig. På ett par ställen där ute voro buffeter anordnade i skuggan, hvilkas rika förråder ständigt samlade varma, törstiga, glada skaror omkring sig.

Kommerserådinnan, som var sysselsatt med anordningarna för supén ute i skänkrummet, kom helt plötsligt ihåg, att hon aldeles glömt att tala vid Gustaf om den sjuka oxen. Hon släpte genast, hvad hon hade för händer, och skyndade ut till de dansande för att träffa honom.

Han var icke där, och när hon frågade efter honom, svarades, att han och fröken Säve gått ut tillsammans för en stund sedan. De voro väl i trädgården för att svalka sig.

Hon gick ned för förstugubron och började söka dem; de funnos ej vid någondera buffeten och ej annorstädes i närheten; man hade sett dem för en stund sedan, men nu voro de försvunna.

Hon gick vidare nedåt trädgården, trappa efter trappa — det var vackra, murade stentrappor med barrierer och urnor mellan terrasserna — hon ropade emellanåt; intet svar.

Till sist kom hon fram till drifhuset, som låg ända nere emot sjön. Trädgårdsdrängen gick utanför och gräfde i sparrislandet.

»Har du sett till herr Gustaf?» frågade hon.

»Ja, han och fröken ä' där inne i drifhuset; de ha väl varit där en god halftimme nu snart», svarade han.

Gustaf i drifhuset, det var för besynnerligt, och så länge sedan! Han brukade knapt komma med sin fot dit in på hela året annars, ty blomsterskötsel var något, som ej intresserade honom, och som han aldrig befattade sig med. Kommerserådinnan började få onda aningar och kände sig riktigt litet obehagligt stämd, när hon sakta öpnade dörren till växthuset.

Hon stannade som förstenad midt i dörröpningen och stirrade rakt framför sig med den tydligaste fasa målad på sitt gamla hedervärda ansigte. Hon kom sig hvarken för med att gå framåt eller tillbaka.

Och dock skulle den tafla, som upprullades inför hennes ögon, ha väckt hvarenda rättrogen målares entusiasm och beundran.

Det var ett vackert drifhus, högt i tak, bredt och rymligt. Aftonsolen låg in efter fönstersidan, lyste bjärt och varm på solfjäderspalmernas stora, vaggande blad och de mörka, stela ficuslöfven. De spräckliga caladierna bredde närmast fönstren ut sin färgprakt, delvis skuggade

af cactusarnes och euphorbiernas taggiga, osköna former uppifrån de hängande hyllorna vid taklisten. Gången i midten var strödd med fin, hvit hafssand och den rappade muren till ugnarne klädd med en fäll af frisk, frodig vintergrön. Efter de smärta pelarne, som uppburo glastaket, slingrade sig klätterfuchsior med hängande röda och hvita blommor, och midt i gången hängde från det hvälfda takets högsta resning en rad amplar af obarkad hassel, fylda med grön, fuktig mossa och stora, tropiska ormbunkar.

Längst bort i andra ändan af drifhuset var en lummig berså af mörk, tät, slingrande murgrön. Fanny stod vänd ifrån solsidan; ljuset, som smög sig in mellan murgrönsrefvorna, lyste i flammor på den enkla, hvita klädningen och den gulbruna, tjocka flätan, som tungt föll henne efter ryggen ända ned om midjan. Gustafs jättebukett låg vid hennes fötter. *Hon* hade slagit bägge armarne om hans hals och knäpt ett par små, hvita händer om hans nacke; *han* stod med en min af varmaste ömhet i de bruna ögonen lutad öfver henne och lyssnade leende till hennes förtroliga hviskning. Hvad hon hviskade, det kunde ej kommerserådinnan höra; men när hon slutat, tog Gustaf hennes lilla runda hufvud mel-

lan sina stora händer och kysste henne så häftigt, så häftigt — en — två — tre — fyra gånger.

Detta var dock nästan för mycket för den arma kommerserådinnan. Ett hjärtslitande rop, en klagan, ett stönande — hvad vet jag? — undslapp hennes läppar, och hon sjönk samman på trädgårdsstolen, som stod strax invid dörren.

De båda älskande sprutto förskräckta till, Fanny släpte sitt tag, och de vände sig om.

Gustaf blef blossande röd, kände kalla kårar efter ryggen och borrade blicken i backen. Men när han så åter lyfte den och fick sigte på Fanny, som med en den alra skäraste nyans af rodnad på sina kinder, ett halft litet löje i mungiporna och en hel fråga i de stora, blåa, barnsliga ögonen väntande blickade honom upp i ansigtet, fattade han mod med ens, slog beskyddande sin arm om hennes lif, drog henne tätt intill sig och sade till modern med en klang af dämpadt jubel i rösten:

»Gratulera oss, mamma! Just *nu* har Fanny lärt mig att rätt älska lifvet.»

* * *

Skrattar ni än — eller hvad?

Var icke det en ledsam historia kanhända?

HVARFÖR HON GRÄT.

Greta satt i solgasset vid vägkanten och grät; de små, smutsiga, brunbrända, nakna fötterna hade hon dragit upp under sig, så att bara en rad tår tittade fram under den dammiga, nötta fållen på den randiga, hemmaväfda bomullsklädningen; knäna hade hon upp under hakan, den stora, prickiga halsduken, som mor knöt henne på hufvudet så ordentligt för några timmar sedan, hade åkt ned på nacken och vridit sig på sned, knuten satt och petade med sina stora, stärkta snibbar bakom det ena örat; håret, det lingula, mjuka håret, låg i långa, stripiga testar ned öfver öronen och ansigtet och trasslade in sig mellan de tio små solbrynta, smutsiga fingrarne, som så lidelsefullt borrade sig fast i det nedböjda ansigtet, kring ögonen och i de runda, röda kinderna.

Hon snyftade gång efter gång djupt och häftigt, så att hela den lilla kroppen skakade, och stora, heta tårar letade sig väg mellan fingrarne, lemnade smutsiga ränder efter sig på de knubbiga händerna och droppade så ned i knäet, den ena efter den andra.

Hon hade en stor vissnad enruska bakom sig, hvilken blifvit satt som märke vid vägen i vintras, när snön låg hög och nätterna voro mörka; nu var den rödbrun af ålder och solbränna, smutsgrå af landsvägsdammet och ruskig att se på; i de sneda kvällstrålarne kastade den sin skugga tvärs öfver diket ut på trädesåkern, en lång, besynnerlig skugga, som icke var lik en enbuske mera, än ett kyrktorn liknar en kasern. Den kilade af tvärs öfver hela tegen, smal, gles och kantig, fåra upp och fåra ned, nästan ända fram till diket på andra sidan.

Där fans för öfrigt icke en människa på vägen, så långt man kunde se, det vill säga fram till »patrons ladan» åt ena hållet, där vägen svängde af utför backen, och fram till talldungen åt det andra. Bakom talldungen låg byn, och i byn bodde »mamsell», hon, som hade handelsbod och de rara, stora ingefärskaramellerna.

Hvarför hon grät?

Kanske hon var hungrig, stackars liten; kanske hon ännu, fastän dagen var så långt liden, fått hvarken frukost eller middag. Kanske modern och syskonen där hemma väntade henne under tårar och hunger, om hon skulle lyckas tigga sig till litet mat från något välförsedt bord. Kanske hade hon fått gå hela dagen, ur hus och i hus, från dörr och till dörr, längtande, bedjande, trött och förtviflad. Förgäfves. Nu var det kväll, allt hopp var ute. Och hon grät efter ett stycke bröd?

Icke så. Hon hade ätit två stora smörgåsar till frukost och druckit en hel mugg långmjölk. Hon hade fått strömming till middagen, saltströmming, som hon tyckte så mycket om, och mor hade skalat fem färska, rykande potatis på hennes tallrik, och far stuckit henne hennes egen lilla träsked i handen, när stenfatet med filbunken kom fram på bordet.

Nå, då hade hon säkerligen fått bannor. Kanske stryk. Hon hade väl förgått sig på något sätt i öfverilning, i barnsligt oförstånd. Och modern hade med den hos sådana arbetets kvinnor så vanliga brutala, sträfva hårdheten vredgats, brusat upp. Hon hade slagit henne. Och det stränga, orättvisa straffet hade gripit det lilla

hjärtat hårdt. Just i barnaåren är man som känsligast för hvarje skymt af orättvisa, uppfattar instinktlikt minsta oförrätt. Och nu hade hon gått bort, långt bort, för att osedd få gråta ut och klaga sin sorg för trädesåkern och enruskan. Och hon grät efter en smula deltagande?

Icke så. Hon hade en öm, en kärleksfull moder, en af dessa kvinnor, man någon gång äfven kan finna bland de lägsta, bland de armaste, hos hvilka hvarken arbete eller släp eller armod eller nöd förmå kväfva den natur af sann, äkta kvinlighet, som alltid adlar, hvar helst den finnes. Och det sista denna moder skulle tillåtit sig, vore att orättvist behandla något af sina barn.

Ja, då var hon sjuk. Helt visst var hon sjuk. Det hade kommit plötsligt, oväntadt, då hon var långt ifrån hemmet. Det lilla hufvudet hade börjat värka och dunka och bränna, febern hade tändt blodet i eld och lågor och strömmade nu för hvarje pulsslag sjudande genom kroppen. Hon hade gått hemåt fort, längtansfullt; sen hade hon sprungit så snabbt benen buro; men de buro icke mer, hon snafvade, föll och kom icke längre. Nu satt hon trött, öfvergifven på dikeskanten, sjuk, blossande varm och med bultande hjärta. Och hon grät efter mor?

Icke så. Hon var frisk och stark. Hon var härdad af lekar i skog och mark, hade icke varit sjuk, sedan hon var mycket liten och hade ältan — det hade mor berättat — och springa, det kunde hon, vore det så ock i kapp med prostens röda fölunge.

Bror John och hon hade varit nere vid grinden i dag på eftermiddagen för att plocka nötter. Rätt som det var, kom där en stor, grann vagn körande med en »rysligt fin» herre uti; hon sprang fram och öppnade — John satt uppe i nötbusken och hann aldrig ned — och se, den fina herrn lutade sig fram och nickade så vänligt, och — »pass på!» — där låg en hel blank, skinande tolfskilling i dammet vid hennes fötter.

Hon blef så perplex, att hon så när hade släppt den stora, tunga grinden igen om vagnen. En hel tolfskilling! En riktig, äkta, oförfalskad silfverslant! Hon hade aldrig i sin tid rådt om så mycket pengar och skulle väl aldrig göra det mera heller, trodde hon.

Det blef en mycket lång och ifrig diskussion med John, om hur man bäst skulle använda rikedomen; att den ögonblickligen skulle användas, därom voro de ense. John menade tro på, att den kom, som den vore efterskickad; han hade

så länge längtat efter att få krok på sina met spön — det var ju så »vådligt förargligt» att bara sitta och hänga och se på, när Hans metade, då han hade alla »grejorna» i ordning för resten. Greta hade då inte ätit af de där ingefärskaramellerna på så länge, att hon ej ens mindes, huru de smakade, men att de voro »rysligt läckra», det mindes hon.

Så beslöts ändtligen, att Greta skulle gå till byn och köpa metkrok och ingefärskarameller — för en sådan summa borde man ungefär kunna få hela »mamsells» lager af nämda artiklar, menade de — John skulle stanna kvar och plocka nötter.

Det var en god fjärdingsväg till byn, men hon trafvade i väg med friskt mod i dammet och solgasset. Hon visste, hur slanten låg och blänkte på bottnen af kjolsäcken, ja, hon riktigt kände det. Då var det väl icke underligt, att vägen blef henne kortare än någonsin.

Hon stannade icke en minut, förrän hon var framme vid talldungen och skulle taga af upp åt byn. Då satte hon sig på en sten bara ett ögonblick, medan hon tog upp slanten.

Hon stack ned näfven i kjolsäcken och famlade på botten. Hon fick inte tag i den genast; hon blef så förskräckt, att hon blef blossande

röd i ansigtet och fick en ryslig hjärtklappning. Hon gräfde och gräfde med de små darrande fingrarne i alla sömmar och veck där inne; förgäfves, tolfskillingen fann hon ej, men längst ned i ett hörn af fickan ett litet, litet hål, så litet, att hon då aldrig kunnat inbilla sig, att en så stor slant skulle krypa sin väg där igenom.

Den förfärliga sanningen stod med ens helt tydlig och klar inför henne, och intet tvifvel gafs. Hon kände tårarne tränga sig upp i ögonen, men fattade mod igen och började leta utefter landsvägen, först helt nära, så allt längre och längre bortåt. Hon letade en timme, letade två. Nu var hon trött, och hoppet hade svikit. Det var därför hon satt och grät på dikeskanten.

Hon snyftade gång på gång, djupt och häftigt, så att hela den lilla kroppen skakade, och stora, heta tårar letade sig väg mellan fingrarne, lemnade smutsiga ränder efter sig på de knubbiga händerna och droppade så ned i knäet, den ena efter den andra.

Och där borta vid nötbusken satt John med af längtan klappande hjärta och väntade på metkrokarne.

SVIKNA DRÖMMAR.

Icke var det någon öfvermåttan poetisk sysselsättning att som Henrik Kruse sitta dag ut och dag in på hrr Hippmans Assurans-, Speditions- och Kommissions-kontor och bara skrifva, ideligen skrifva aviser och fraktsedlar på varor, som han aldrig sett, från folk, som han aldrig känt, till människor, hvilkas tillvaro han aldrig ens anat. Icke var det just ägnadt att gifva tankarne någon svärmisk vändning att sitta där uppskrufvad på den höga kontorsstolen och ringa med benen under pulpeten i takt med penndragen, att höra, hur storstadens bullrande, rörliga lif sjöd och brusade på andra sidan de mattslipade rutorna ute på Skeppsbron, och själf vara fastläst bland ett dussin andra liknande maskiner i dammet och skumrasket där inne, där tystnaden

endast afbröts af den stora klockans tickande och rasslet af de tolf skrif-automaternas pennor.

Och ändå var Henrik Kruse både poet och svärmare. Det trodde åtminstone både mor och han själf, och det var vackert så, ty för öfrigt fans där öfver hufvud ej en lefvande människa, som besvärade sig med att tro någonting alls om enkefru Kruse och hennes son kontoristen.

Dock var han nog förståndig att låta poeten sitta i en rock och skrifvaren i en annan.

På slaget åtta om morgnarne, när han trädde in på kontoret och tog af sig sin borstade bonjour, lät han alla poetiska drömmar fara, på samma gång han kröp i den gamla blanknötta kontorsrocken, som alltid hängde tillreds bredvid pulpeten. Så arbetade han i ett kör till klockan två, då han hade middagsrast till fyra. Då var han att börja med alltid för hungrig och sedan aldeles för mätt att låta sina tankar lemna prosans hvardagstömmar. Och sedan började arbetet ånyo till åtta, half nio om kvällarne.

Att han arbetade med lust, det kunde man väl ej just påstå, om man såg den trötta, likgiltiga minen, som hängde sig fast på det stora, barnsliga ansigtet, så snart han fick det tjocka korkpennskaftet mellan sina fingrar; men mot hans

flit kunde intet anmärkas, och ej ens hrr Hippman kunde begära, att deras underlydande skulle känna sig intresserade af det magra innehållet i aviserna och de stora gröna registerböckerna.

När kvällen kom, och Henrik Kruse inregistrerat sin sista fraktsedel, slagit ihop de tunga böckerna, staplat upp dem på sin plats i hyllan, omsorgsfullt torkat alla sina pennor, fått på sig bonjouren, släckt sin gaslåga och kommit ut i friska luften där utanför, stannade han ett ögonblick på stentrappan och drog en djup suck af lättnad. Nu först började hans dag på fullt alvar.

Hej, med hvilken fart det gick efter Skeppsbron, öfver Slussen, utmed Götgatan, venster om vid Tjärhofsgatan! Han visste icke ordet af, förr än han var framme, kastade i förbifarten en blick upp till gafvelfönstret i andra våningen, där moderns lampa lyste genom den randiga rullgardinen, sparkade af sig snön i portgången och ramlade af uppför trappan, så att hela den lilla träkåken gungade, och skomakarn på nedre botten, som också var husvärd, svor på, att den där förbannade bläcksuddarn skulle få betala reparation till nyårs.

Han hade stora och klumpiga fötter, det är sant, men han hade också ett stort, barnsligt

hjärta, och när han ryckte upp dörren till moderns kammare och den lilla gumman sprang upp från sin söm för att välkomna sin stora pojke, så kysste Henrik henne med en sådan ömhet och sådant eftertryck, som om de varit skilda i dagar och år i stället för i några få timmar.

Bordet med kvällsmaten stod redan dukadt framför fönstret, och den var snart nog expedierad. Sedan gick Henrik och satte sig i soffan och språkade, medan modern dukade af, diskade, torkade och satte allt till rätta på sin plats i skänken.

Innanför fru Kruses kammare, som också var kök, låg ett ännu mindre krypin, som var Henriks rum. När alla de andra göromålen voro undanstökade, brukade modern taga lampan från bordet och sin sömnad i hand, nickade så med ett betydelsefullt småleende åt Henrik:

»Nu, min pojke!»

Och så gingo de dit in, hon före och han efter.

Man kunde genast se, att den lilla kammaren där innanför ansågs för familjens helgedom och stod under husfruns aldeles speciella vård, så pyntadt och fint var där alltid. Blommor i fönstret under den hvita gardinen, där framför Henriks skrifbord med de många papperslapparne

och böckerna så ordentligt hopplockade och uppstaplade, en skön, mjuk matta under och en korgstol framför. Så fans hans säng, som alltid stod bäddad, då han ju jämt var borta om dagarne, en liten byrå och ett par rottingstolar. Och därmed var det lilla rummet så fullt, att då Henrik tagit plats i korgstolen framför skrifbordet, kunde gumman mor nätt och jemt klämma sig förbi sängen till stolen i hörnet på andra sidan.

Det var här inne, som man riktigt kunde träffa på Henrik svärmaren, Henrik poeten.

När han väl sjunkit ned i sin bekväma skrifstol, burrat upp det ljusa håret, så att det stod som en sky om det stora hederliga, skägglösa ansigtet, ur hvilket ett par ljusblåa, nu helt drömmande, ögon tittade fram, satt fru Kruse så tyst, så tyst vid sin söm. Hon vågade knappast andas, att icke störa sin gosses tankar i deras poetiska flygt. Denna flygt blef ibland så häftig, att Henrik omedvetet helt högt deklamerade långa stycken. Då lät modern arbetet sjunka ned i knäet, lyssnade med spänd uppmärksamhet, och af det beundrande uttrycket i hennes ögon och hela hennes ansigte var då lätt att sluta sig till, att hon ansåg detta, just *detta* vara det skönaste, det

härligaste, hon någonsin hört och någonsin mänsklig tanke skapat.

Den käre Henrik hade författat i många Herrans år. Han hade en gång — det var, när han nyss hade fått sin plats hos hrr Hippman och ännu ej hunnit, som man säger, bli riktigt varm i kläderna — suttit och halfdrömt på kontoret öfver böckerna, låtit sina tankar flyga vidt och bredt, allt under det han klottrade med pennan på baksidan af en gammal fraktsedel. Rätt som det var, började hans tankar taga bestämd form, de makade hop sig, rätade litet på sig, rimmade sig på slutet, och innan han rätt visste, hur det gått till, hade han ett helt litet poem på papperet framför sig. Ett poem! Ett poem, som han hade skrifvit! Det var för lustigt! Aldrig förr hade han väl kunnat tänka sig, att han vore skald!

Så satt han då där och läste igenom sina verser, om och om igen, slagen af förvåning öfver sig själf, öfver sin poesi och sin aldrig anade talang, då han med ens fick höra ett ilsket fnysande bakom sig. Förskräckt vände han sig om. Bakom honom stod hans principal och läste öfver hans axel hans förstlingsopus med en obeskriflig min af blandadt löje och harm. Kruse rodnade ända upp under hårfästet, och herr Hippman ryckte

till sig lappen och började med en gäll, hånande stämma helt högt deklamera den första strofen:

»Ack, hvarför fick jag icke vingar,
Att flyga fjärran härifrå',
Där lärkosången glädtigt klingar,
Och sommarvinden fri sig svingar
Mot himlapellens azurblå?»

Det fans icke ett par ögon på hela kontoret, som inte stirrade på Kruse, under det hans storverk lästes upp, och när den sista versen förklingat mellan de gamla väggarne, som väl aldrig förr varit med om slikt ett uppträde, hven det som en stormil af fnissningar och halfkväfdt skratt förbi hans susande öron, och han kände sig, som om jorden gungat under hans vacklande fötter.

»Jaså, herrn har inte några vingar att flyga bort härifrån med?» vidtog herr Hippman. »Stackars herrn! Att inte få komma upp i det där azurblå, det är bra hårdt, kantänka», men så kunde han då slätt icke hålla sig längre, utan brast ut i ett skallande flatskratt.

Nu var signalen gifven, och med tiodubbel styrka dånade de lössläppta skrattsalfvorna från hvarenda pulpet, hvarenda vrå i det gamla kontoret, så att rutorna skallrade, och folket utanför

på gatan stannade, började skocka sig och lyssna, frågande och undrande, hvad i all världen man hade för sig i dag hos hrr Hippman, där allting annars brukade vara så högtidligt och affärsmessigt.

När herr Hippman ändtligen kunde få ljud igen, sade han med alvarsam och sträng ton:

»Och så mycket herrn vet, vi tåla inte under några förhållanden sådant där slarf och sudderi på vårt kontor. Kom ihåg det.»

Han kastade det hopskrynklade aktstycket ifrån sig på Kruses pulpet och gick.

Det var första och sista gången Henrik Kruse skref vers på kontoret.

Men när han gick hem den kvällen, tog han med sig sitt verk och läste upp det för modern. Först blef hon lika förvånad, som han varit det själf, men när hon hemtat sig något, omfamnade hon under tårar »sin långa, rara pojke, som var en så stor poet och nog skulle bli en berömd man med tiden».

Ifrån den dagen arbetade Henrik med sin sångmö kväll efter kväll, långt in på nätterna. Han hade redan poesi skålpundvis på och i sitt skrifbord, men hade icke offentliggjort något annat än ett par småbitar i »Ny illustrerad tidning»,

som få hade läst och alla glömt, utom fru Kruse, den fromma själen, som hade dem urklippta som märken i sin bibel och där grät glädjetårar öfver dem hvar kväll, innan hon somnade.

Men nu höll han på med ett stort arbete, och det var snart färdigt; då skulle det tryckas och nog med ett skapa hans rykte, därom voro både han och mor öfverens. Det var en idyll i 12 sånger, benämd »Rosen i Solhagen», en riktig idyll med kärlek, ren, drömmande, himmelskär kärlek, svärmeri, blommor, foglar och solsken, vår och gröna lunder i öfverflöd.

Ännu satt fru Kruse och stretade med sin söm, fastän det stora dalkarlsuret i köket där utanför redan länge sedan slagit midnatt, och hennes ögon svedo, och lampan osade och brann matt, men Henrik hade ännu ej lemnat sin »Ros i Solhagen»; han följde henne just nu på ett länge efterlängtadt kärleksmöte i lundens skygd, drömde med henne i sommarkvällens svalka, såg solen gå ned i purpur och guld bortom insjöviken, hörde taltrastens svärmande, djuptoniga sång och ekarnes suckar för den dunkla aftonvinden och grät med sin »ros» öfver *honom,* den grymme, som lofvade, men icke höll och dröjde, dröjde så länge.

Hur kunde hon väl då störa honom! När hon icke längre kunde se att sköta nålen, satte hon sig att se på sin gosse; hans kinder glödde, hans ögon lyste, hans stora, lurfviga hufvud gungade och vaggade under tankarnes svallvågor som ett skepp i sjögång, och handen och pennan gingo så fort öfver papperet, att det gnisslade,

* * *

Det var en Tisdagskväll, som Henrik Kruse, sen han kommit hem ifrån kontoret, lade sista hand vid sin kära idyll. De tolf sångerna voro lyckligt fullbordade; väl proportionerade, slätputsade och finpräntade lågo de på hans skrifbord som ett led soldater på parad. *Han* hade fått *henne* och *hon honom,* de hade tre gånger träffats i aftonens skygd och svurit hvarandra kärlek och tro, alla hinder voro undanröjda, himmelen var klar och fri, och vårgröna susade björkarne i Solhagen öfver deras unga lycka. Hvad gjordes väl vidare behof?

Ja, hvad gjordes väl vidare behof? Henrik gick fram och åter på golfvet och läste upp stycket i sin helhet för modern, som satt i korgstolen framför skrifbordet och lyssnade. Hon skulle kritisera, hade han sagt. Jo, det blef just en skön

kritik! Den hederliga gumman grät som ett barn af glädje och rörelse; allt efter som Henrik hann längre in i den enkla handlingens gång, höjde han rösten och påskyndade sin marsch, fru Kruses tårar tillrade allt stridare och hetare; emellanåt, när den kära pojken slungade fram ett särskildt grannt klingande rim eller en välsvarfvad fras med en rysligt falsk höjning af rösten och en beledsagande gest med den lediga handen, flög det en blixt af varmaste modersstolthet ur hennes simmande ögon, dem hon höjde till en lång beundrande blick på sonen. Slutligen smittades äfven Henrik af rörelsen, hans röst stockades, han kunde ej få fram ett ord, utan sjönk ned i soffan bredvid modern, öfverhöljd af hennes smekningar.

De kommo öfverens om, att det enda sättet att få arbetet publiceradt vore, att Henrik vände sig till en förläggare; att någon sådan ens det ringaste skulle tveka att köpa förlaget, därpå tviflade de ej ett ögonblick; det gälde endast att bestämma, hvilken skulle blifva den lycklige.

Och som de ej hade det ringaste skäl att gynna den ene framför den andre, beslöts, att han skulle vända sig till den förste bäste, som fans i hans väg.

Kvällen därpå lemnade Kruse till alla sina kamraters oerhörda förvåning kontoret en hel timme tidigare än vanligt. Hade de kunnat följa honom på hans brådskande färd genom gatorna, kunnat se den digra pappersrullen, som han, väl utkommen på gatan, drog upp ur bröstfickan på sin öfverrock och stack under armen, och den till hälften viktiga, till hälften oroliga minen på hans pojkansigte, skulle väl deras undran stegrats till det yttersta.

Snart var han framme på ort och ställe. Något saktmodigare än vanligt trafvade han upp för trappan. Till höger i förstugan. Mycket riktigt; där stod visitkortet på dörren: J. Norström, boktryckare och förläggare.

Han hemtade andan, borstade sin rock och sin hatt, slog dammet af sina stöflar och rörde om ett tag med fingrarne i håret, innan han ringde på.

Herrn i huset kom själf och öppnade. Det var en liten leende och bugande gubbe i luggsliten, flottig nattrock, som artigt bad Kruse stiga på, i det han slog upp dörren till sitt arbetsrum.

Men så snart Kruse kommit in och framfört sitt ärende, försvann som med ett trolleri det välvilliga leendet från förläggarens ansigte.

»Poesi! Poesi! Hm! Den varan går just inte nu för tiden, ska' jag säga. Det är sådan uppsjö i marknaden.»

Kruse räckte fram sin rulle, på hvars första sida han med mycken möda och omsorg i stor praktstil med svängar och snirklar präntat: »Rosen i Solhagen, idyll i 12 sånger af Henrik Kruse.»

Så snart förläggaren fick ögonen på nämda gesällstycke i skönskrifning, närmade sig hans mungipor i ännu betänkligare grad de styfva »fadermördarne».

»En idyll. Åh, du min herre och skapare, en idyll! Hvem tror herrn läser en idyll i våra dagar, i *våra* dagar? Neej, min bästa herre, det är omöjligt, jag försäkrar er, stört omöjligt!»

Hade jorden öppnat sig framför Kruses fötter, hade han säkerligen icke blifvit så perplex, som han blef öfver detta tvära afslag. Det kom så oväntadt, att han rakt icke fann på den ringaste invändning att göra, han stod endast ett ögonblick och stirrade i golfvet med blossande kinder; så nappade han åt sig sitt manuskript, gjorde helt om, rusade ut, ramlade som en galning utför trapporna, rände af utefter gatorna, utan att se sig åt höger eller venster, och gaf sig

hvarken tid att dra andan eller tänka, förr än han hamnat i hörnet af moderns pinnsoffa.

Fru Kruse kom snart under fund med, huru saken hängde ihop. Hon blef minst lika flat som sonen, men lugnade sig dock snart och började trösta honom på bästa sätt: Den där förläggarn, han var ju galen, det var klart och tydligt. Vete Gud, hvad som kommit åt honom, att han var så stockblind för sin egen fördel. Och att så bemöta ett geni, en skald! Det var ju afskyvärdt, ofattligt! Slik en karl till skulle man icke kunna finna i hela Stockholm, om man så ock letade med ljus och lykta i dagar och år.

Och hur det nu var, började Henrik tro allt detta lika fullt som modern själf ocn lät snart nog lugna sig. I morgon skulle han nog få bättre tur. Därom vore då intet tvifvel.

Och så åto de ännu en kvällsvard i frid och ro, invaggade i sina leende framtidsdrömmar om lysande utkomst, ära och rykte. Ännu en gång genljödo väggarne i det lilla arbetsrummet af den klingande sagan om Solhagens ros, och ännu en näsduk vätte fru Kruse ned med tårar, som en moders stolthet frampressat.

I morgon, lyckliga barn! Ja, i morgon!

* * *

Dagen därpå var den första gången, Henrik Kruses pulpet hos hrr Hippman stått tom och ledig en hvardag. Som hans punktlighet var väl känd, funderades både hit och dit öfver hans frånvaro i dag och hans plötsliga försvinnande i går afton. En del ville tro, att han vore sjuk och låge för döden — något, som dock, då man tog i betraktande hans ypperliga helsa och exemplariska lefnadssätt, föreföll föga troligt — en annan åsigt gick ut på, att han vore kär och ginge »i förlofningstagen», ett förhållande, som ansågs kunna förklara ungefär hvad som helst; men det fans ej en enda, som i sina gissningar ens kom sanningen något så när på spåren, ty den gamla historien om hans kontorspoesi hade man glömt för länge sedan.

Föremålet för alla dessa utläggningar kuskade under tiden gata upp och gata ned med sitt manuskript under armen. Till hans utomordentliga häpnad hade den andre förläggaren gifvit ungefär samma besked som den förste, den tredje som den andre o. s. v. För hvarje gång han med blygselns och harmens rodnad på sitt ansigte fick återvända med oförrättadt ärende, blefvo hans steg allt tyngre och långsammare, hans hållning allt osäkrare och blygare och hans tankar

allt mörkare. Han hade redan med klappande hjärta gjort åtskilliga fåfänga försök; icke en skymt af framgång, icke ett spår af hopp. Och mor, som satt där hemma och väntade! Och middagstiden, som redan var inne! Skulle han gå hem? Nej, han vågade det ej, han ville ej, så länge ännu det ringaste skäl att hoppas fans kvar, så länge ännu någon utväg var oförsökt, så grymt gäcka moderns varma förhoppningar.

Han gick därför in på en tarflig restauration och beställde sig en portion mat. Icke för att han kände den ringaste hunger, men för att det nu skulle så vara.

Medan han så satt och arbetade för att få ned matbitarne, som ideligen ville fastna honom i halsen, hade han god tid till reflexioner. Huru grymt hade han icke blifvit ryckt ur sina lysande drömmar! Huru föga motsvarade verkligheten de föreställningar, han i sin fantasi gjort sig! Det var dock icke på långt när så angenämt att vara författare, som han alltid förut tyckt. Helst en sådan där liten stackars okänd fattiglapp till poet! Ah, hade han bara själf de erforderliga penningarne att låta trycka sitt verk, sannerligen för Gud han skulle ränna på detta sättet som en bettlare ur hus och i hus och låta stuka sig,

förödmjukas och ömkas af första dryga glop till förläggare, som pöste af den rikedom, han roffat af sådana som han. Men pengar, pengar! Hvar taga sådana? Hans lilla lön gick mer än väl åt för att fylla moderns och hans egna tarfliga behof.

Var han då en sådan skral poet? Voro verkligen hans verser så usla, att de ej förtjänade tryckas? Men det var ju icke en enda af alla dem, han besökt, som ens hade läst igenom hans opus!

Den tanken slog honom som en blixt och kom honom att ånyo i någon mån repa mod. De hade ej läst det, nej, det var sant. Huru kunde de då döma? Träffade han blott på någon, som ville läsa hans verser, så skulle nog allt blifva bra igen!

Så gaf han sig då åter ut på samma jagt, sedan han slutat sin tarfliga middag. På många dörrar klappade han förgäfves, på många klockströngar drog han utan någon som helst lön för sitt besvär; man var icke hemma, man tog icke emot, han skulle komma igen. Eller också det ideliga: »Poesi, idyll? Omöjligt, min bästa herre, omöjligt!»

Men så kom han då sent omsider, när det

började lida till kvällen, och gaslyktorna redan länge varit tända, och folklifvet på smågatorna började mojna ur, och hans dunkande hufvud värkte af ansträngning och ringde och gungade mellan axlarne, och hans ben snafvade under honom för hvarje aldrig så liten isvalk i snöläggningen på gatan, till en gammal beskedlig förläggare långt uppe på Norr, ända vid Rådmansgatan, som icke ens stod upptagen i kalendern, och hvilkens adress han snokat upp, vete Gud hur och när.

Att det icke var någon förläggare comme il faut, det kunde han då redan förstå af det lilla låghalta, omålade trähuset, där han bodde, af den gamla trätrappan, som gnisslade och knakade för hvart steg, han tog — aldeles som där hemma — och af förstugan där uppe, där det var så mörkt som i en säck, och där han fick trefva både länge och väl, innan han lyckades få tag i en nyckel med ty åtföljande dörr.

Och gubben själf sedan, där han satt innanför vid sitt skrifbord med en ofantlig grön skärm på lampan och ännu en dylik fastbunden öfver ögonen, han såg då ut, som om han kunde behöfva mer än ett vinstgifvande förlag, och var allt annat än comme il faut.

Men huru välsignade icke Kruse honom gång på gång i sina tankar, när han gick den långa vägen hem på kvällen! Han hade icke vändt honom ryggen, icke snäst af honom, icke talat om hans verser som om odugligt skräp, utan lofvat att läsa igenom dem och skulle lemna svar i morgon vid samma tid.

När Kruse om morgonen kom på kontoret, mötte honom principalen i förstugan.

»Var herr Kruse sjuk i går?»

»Nej — det var jag inte», svarade Kruse, stammande och förlägen.

»Nå-å, hvarför var då inte herrn här? . . . Hvasa?»

Intet svar. Han bara rodnade och slog ned ögonen.

»Jag har icke haft anledning till missnöje förut för herr Kruses skull. Låt det icke hända en gång till.»

Hvad de kröpo långsamt, timmarne den dagen! Aldrig hade Kruse tyckt, att visarne på den gamla klockan rört sig omärkligare, aldrig hade han funnit det eviga skrifvandet mera pinande enformigt, mera andefattigt och intetsägande. Hur de tittade under lugg på honom, kamraterna, med sådana där frågande, näsvisa

blickar, som om de hade rätt att fordra räkenskap af honom för hans görande och låtande. Hvad det retade honom — han som annars brukade vara oförarglig som ett barn — att, så ofta han lyfte ögonen från arbetet, se ett halft dussin hufvuden vända sig bort och dyka ned mellan permarne till kontorsböckerna i den mest påtagliga afsigt att dölja sitt spioneri. Så satt han och retade upp sig själf undan för undan, till dess han slutligen kände sig så vred, att han måste gå ut på gården ett slag och svalka sin hetta vid snödrifvorna, som lågo uppskottade mot uthusväggen.

Men det kom dock ändtligen ett slut äfven på den dagen, och Kruse rusade i väg från kontoret utan att hvarken torka sina pennor eller släcka sin gaslåga.

Det var ett godt stycke väg upp till Rådmansgatan, och trottoarerna voro halare än någonsin. Därför var han både andfådd och svettig, när han stannade för att låta den häftigaste hjärtklappningen gå öfver.

När han kom upp och knackade på, öppnades dörren af en gammal gumma, som gick och bäddade där inne. För öfrigt var rummet tomt.

»Är det herr Kruse?»

»Jaha, det är det.»

»Herrn har gått ut för en stund sedan, men han sa', att jag skulle lemna detta», och gumman stack honom i handen en liten väl förseglad biljett och hans egen manuskriptrulle. Så slog hon igen dörren, och Kruse stod där ensam i mörkret i förstugan.

Hur han kom utför trappan, det visste han ej rätt själf, men utför kom han, fast benen gungade under honom och det gick rundt i hans hufvud.

Vid porten stod en gaslykta. Blåsten pep och hven, och den arma lågan kippade efter andan som en lungsiktig.

Kruse stödde ryggen mot stolpen, slet upp brefvet och läste med någon svårighet i det fladdrande skenet:

»H. H. Kruse!

Jag har nu läst igenom ert manuskript, som ni önskade, och jag beklagar verkligen, att jag nödgas smärta er med ett afslag. Ni saknar visserligen ej — enligt mitt förmenande — talang, men nybörjaren röjer sig allt för mycket, och förlaget af ert arbete skulle ingalunda blifva någon affär. Med största högaktning

K. Sundin.»

Detta var då så pass rakt på sak, att det knappast kunde missförstås, och han missförstod det ej heller. Han hade lyktstolpen att hålla sig uppe efter, annars hade han dumpit på gatan, lång som han var, ty han kände, hur blodet rusade honom åt hufvudet och marken vaggade under hans fötter.

Om det ej blåst så kallt, hade han nog så länge blifvit, där han stod, men nu började det till yttermera visso att yra, och när den kalla, hvassa snön slog honom i synen, lade sig i riktiga små drifvor på hans hattbrätten och våt och isig trängde ned under kragen, började han med långsamma steg gå hemåt.

Så gick han gata efter gata med hufvudet sänkt, kragen uppslagen och händerna i fickorna. Han gick utan en tanke, utan en dröm, gick som i ett rus, viljelös, slapp, maskinmässigt. Han kände på sig, att han passerade Gustaf Adolfs torg, såg gaskandelabrarne kring statyn skimra genom snöyran, pulsade fram genom modden öfver Norrbro och efter Skeppsbron och kom så upp på Söder.

Fru Kruse satt vid sin söm och väntade med spänd uppmärksamhet. Hennes hjärta slog af moderlig oro, och arbetet gick trögt.

Så snart hon fick höra Henriks långsamma, tunga, dröjande steg i trappan, begrep hon genast allt, allt.

Skola vi låta dem ensamma gråta ut tillsammans? — ty de gräto, gräto i hvarandras armar som barn, både hon och han. De gräto öfver sina krossade förhoppningar, sina svikna drömmar, öfver den leende gryning, som knappast dagats, förr än skymning föll.

Modern kunde dock ej rätt få ur sitt hufvud, att icke allt berodde på en förblindad värld, och kände i djupet af sitt hjärta tron på sonens talang orubbad. Ack, du naiva moderstro, hvarför är du starkare än sanningen?

Men på det örat hörde då nu mera icke Henrik, och då modern försökte komma med några uppmuntrande ord, skakade han tröstlöst gång efter gång på hufvudet.

De åto kvällsvard tillsammans, det vill säga, de sutto vid hvar sin ända af bordet och sökte tvinga sig att äta, för att för hvarandra dölja djupet af sina känslor. Men när de slutat detta mål, som syntes dem bägge som ett graföl öfver deras grusade hopp, kysste Henrik genast modern på pannan och gick ensam in till sig.

När han kommit in och tändt ljus, fick han se sin manuskriptrulle, som modern lagt in på bordet.

Han tog den, bläddrade i den, läste några verser här, några där, kastade den så plötsligt ifrån sig och satte sig tungt i länstolen.

Där satt han länge och drömde med armbågarne på bordskanten och hufvudet i händerna.

Med ens spratt han upp, liksom gripen af en tanke, gick fram till kakelugnen, öppnade luckorna, drog ifrån spjället, tog manuskriptet från bordet, tände det vid ljuset och kastade det i askan.

Det flammade upp med ens. De löst hophäftade pappersarken erbjödo en riklig näring åt de giriga, slickande lågorna. De svartnade under deras famntag, bugtades, vredo sig, blossade upp på nytt med ett rägn af lätta, dansande gnistor. Föllo så samman till en hand full aska.

»Ros i Solhagen!» Kort var ditt lif. Leende drömmar! I ären förbi. Sköna stunder, sköna minnen! I ha'n flytt.

Lika godt. Man kan väl lefva utan att vara poet, och vara lycklig utan att vara stor.

Och dock — — Han hade ju tänkt det så skönt, känt det så djupt!

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND
15000 400951299